

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษาประสบการณ์ความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ครอบคลุมการรับรู้ ความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ผลกระทบของความเจ็บป่วยต่อร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ตลอดจนการปรับตัวของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง

ทั้งนี้ข้อมูลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับบุคลากรด้านสุขภาพในการพยาบาลผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง เพื่อให้สามารถเข้าใจ และเข้าถึงความเฉพาะของบุคคล เพื่อช่วยให้พยาบาลมีความเข้าใจถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง เพื่อให้เข้าใจมุมมองการเจ็บป่วยของผู้ป่วยได้ดีขึ้นในด้านการรับรู้ ความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ผลกระทบของความเจ็บป่วยต่อร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ตลอดจนการปรับตัวของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรังและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการให้การพยาบาลผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรังขณะที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาล

ประสบการณ์ความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง หมายถึง การรับรู้ ความรู้สึก ความเชื่อของบุคคล ผลกระทบของความเจ็บป่วยต่อร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ตลอดจนการปรับตัวของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรังของผู้ที่แพทย์วินิจฉัยว่า เป็นเบาหวาน ที่มีแผลที่เท้าเกิดขึ้นเป็นระยะเวลาตั้งแต่สองสัปดาห์ขึ้นไป และพักรักษาตัวเนื่องจากแผลเรื้อรัง ซึ่งจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าประสบการณ์ความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ให้ความสำคัญในเรื่อง การรับรู้ ความรู้สึก ความเชื่อของความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ผลกระทบของความเจ็บป่วยต่อร่างกาย จิตใจ สังคมและจิตวิญญาณ ตลอดจนการปรับตัวของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกันใน 3 ประเด็นใหญ่และประเด็นย่อยๆ คือ

การรับรู้ ความรู้สึก และความเชื่อเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง

ประเด็นที่ 1 การรับรู้เกี่ยวกับความเจ็บป่วยจากแผลที่เท้าเรื้อรัง

- 1.1 เป็นความเจ็บป่วยที่เรื้อรังรักษาไม่หาย
- 1.2 เป็นความเจ็บป่วยที่ลุกลาม

ประเด็นที่ 2 ความรู้สึกถึงแผลที่เท้าเรื้อรัง

- 2.1 กลัว
- 2.2 เป็นภาระให้ผู้อื่นดูแล
- 2.3 มีชีวิตที่ไร้ค่า
- 2.4 เครียด

ประเด็นที่ 3 ความเชื่อเกี่ยวกับความเจ็บป่วย

- 3.1 แผลเรื้อรังเริ่มต้นจากแผลธรรมดา
- 3.2 ดูแลตนเองไม่ดีจึงเป็นแผลเรื้อรัง

ประเด็นที่ 4 ผลกระทบของความเจ็บป่วยในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง

- 4.1 เคลื่อนไหวลำบาก
- 4.2 นอนไม่หลับ
- 4.3 กินไม่ได้อย่างใจ
- 4.4 มีภาระกับการดูแลแผลเรื้อรัง

ประเด็นที่ 5 การปรับตัวกับความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง

- 5.1 ทำใจยอมรับ
- 5.2 เชื้อฟังคำแนะนำ
- 5.3 หาทางอยู่กับแผล

การรับรู้ ความรู้สึก และความเชื่อเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง

โดยทั่วไปการรับรู้ ความรู้สึก ต่อสิ่งที่ประสบกับชีวิต เป็นมุมมองที่เกิดขึ้นจริง โดยมีวิถีของความเจ็บป่วยโดยเริ่มจากผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรังมีความรู้สึกต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทุกคน อธิบายถึงการรับรู้ ความรู้สึก และความเชื่อเกี่ยวกับความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง โดยสะท้อนความรู้สึก ตามการรับรู้ ประสบการณ์ว่า เป็นแผลที่เรื้อรังรักษาไม่หาย โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประเด็นที่ 1 การรับรู้เกี่ยวกับความเจ็บป่วยจากแผลที่เท้าเรื้อรัง

1.1 เป็นแผลที่เรื้อรังรักษาไม่หาย

เมื่อผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง มีแผลเกิดขึ้น "รักษาไม่หาย" คือสิ่งที่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรังนึกถึง แผลที่รักษาไม่หายที่นึกถึงนี้เป็นการแสดงออกถึงการรับรู้ต่อความเจ็บป่วย ที่เชื่อมโยงคำซึ่งลักษณะของแผลที่เกิดขึ้นเป็นแผลที่หายช้า ต้องใช้ระยะเวลาในการรักษานาน เมื่อเป็นแล้วก็เป็นอย่างๆ ทำให้เกิดความรู้สึกกับแผลที่เท้าว่าจะรักษาไม่หาย

การให้ความหมายว่า ผู้ป่วยที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง เป็นแผลที่รักษาไม่หายเป็นการคิดที่เห็นแผลที่เท้า หายช้า เป็นๆหายๆ ไม่หายขาด คิดว่าดูแลตนเองดีแล้ว ทำให้เกิดความกังวลกับการหายของแผล ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง จึงไม่อาจหยุดความคิด ความรู้สึก กับการที่เห็นแผลว่า คงรักษาไม่หาย

แผลที่รักษาไม่หายที่ผู้ป่วยคิดถึงและได้ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด ขณะพูดคุยกันถึงประเด็นนี้ในผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง จะแสดงสีหน้าและแววตาที่แสดงออกถึงความรู้สึกกลัวและท้อแท้

"เรื้อรังไม่หาย เป็นๆหายๆที่เท้า" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี เป็นแผลเป็นๆหายๆ มา ประมาณ 8 ปี แผลหายได้ 2 เดือน ก็เป็นแผลขึ้นมาอีก รักษาครั้งนี้อยู่เกือบ 2 ปี โดยลักษณะของแผลที่เป็น รักษาไปแผลก็แห้งลง ระยะเวลาหนึ่ง ให้กลับบ้าน แผลก็เริ่มเป็นมากขึ้น เริ่มและเป็นๆอย่างตลอด เกือบ 2 ปี ปัจจุบันแผลที่นิ้วโป้งเท้า ขนาด 2*2 ซม.)

"ก่อนประมาณ 10 วัน รักษาเองแล้วไม่หาย เอาทำไมถึงไม่หาย ใส่ยาเหลืองมันเคยหาย แต่ไม่หายซักที...ตอนเป็นก็ไม่รู้สึก ไม่หาย ก็รู้สึกไม่ไหวแล้ว ก็เลยมาโรงพยาบาล [โรงพยาบาล]...มันไม่หายสักที" (ผู้ป่วยชายไทย เป็นแผลครั้งที่ 2 จากขูดโซดาฆ่าเชื้อเท้า ไม่เจ็บปวด พออยู่ไปแผลบวม มีแผลที่นิ้วโป้งเท้าเล็กน้อย ทำแผลเองที่บ้าน โดยใส่ยาเหลือง โดยปกติเมื่อมีแผลก็จะใส่ยาเหลือง แผลก็จะหาย แต่ครั้งนี้แผลไม่ดีขึ้น เริ่มมีบวมแดง จึงมาโรงพยาบาล ขณะที่สัมภาษณ์ ระยะเวลาการเป็นแผล 25 วัน แผลมีขนาด 3*2 ซม.)

"มัน [แผลเบาหวานที่เท้า] ไม่หายขาด ดีบ้าง แย่บ้าง บางทีก็แห้ง" (ผู้ป่วยหญิง เป็นแผลเบาหวานครั้งที่ 2 เป็นแผลที่เท้าซ้าย เล็กน้อยเมื่อ 4 วันก่อนมาโรงพยาบาล จากไปรู้รื้อห้องน้ำต่างจังหวัด นั่งแท็กซี่ ใส่รองเท้าสวมแล้วร้อนอบ กลับถึงบ้านนอน รู้สึกเท้าบวมขึ้น ระยะเวลาการเป็น 1 เดือน ขนาด 7*4 ซม. โดยลักษณะของแผล บางช่วงก็แห้งดี บางช่วงก็แฉะขึ้นมา)

"ปีนึงแล้วคิดว่าเรื้อรังคงไม่หาย แต่พยายามรักษา เมื่อมัน [แผล] จะดีขึ้นมาบ้าง อาจจะไม่หาย พยายามคุม แต่กินยาตามหมอสั่งไม่เคยขาด คิดว่าจะต้องเรื้อรังแน่นอน...เอะ ไปๆมาๆเป็น

เดือน ค่อยๆ ลามที่นี้ต้องใช้ชุดแล้ว ตัดมั่ง เป็นรูเท่าลูกมะนาว ไม่ไหวแล้ว รักษาที่..[โรงพยาบาล แห่งหนึ่ง] เป็นปี จน...เอาไม่อยู่ เขาให้มาโรงพยาบาล [โรงพยาบาล] ก็เลยมานอนอยู่ 5 เดือน ตั้งแต่ กุมภาพันธ์ " (ผู้ป่วยชายไทย เป็นแผลเบาหวานมาประมาณปีกว่า โดยเข้าๆออกๆโรงพยาบาลเพื่อทำแผลอยู่ 1 ปี แต่แผลไม่ดีขึ้น แผลใหญ่ขึ้น ปีที่สองถึงมานอนรักษาในโรงพยาบาล เนื่องจากแผลใหญ่ขึ้น ปวด บวม)

1.2 เป็นแผลที่ลูกกลม

การแปลความหมายว่าผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง เป็นแผลที่รักษาไม่หายแล้ว ทำให้เกิดความรู้สึกว่าแผลจะลูกกลม จากการติดเชื้อ ทำให้แผลขยายใหญ่ขึ้น ลึกขึ้น จะไปผิวหนังส่วนอื่นๆ ลึกขึ้น จนถึงกระดูก มีกลิ่นเหม็นเน่า มีหนองไหลเยิ้ม บวมแดงจากการอักเสบขยายวงกว้างมากขึ้น

"กลัวมันจะกินข้างในต่างๆ กลัวจะมีปัญหาติดเชื้อลูกกลมเข้าไปข้างใน" (ผู้ป่วยชายไทย เป็นแผลครั้งแรกจากการแตกของผิวหนัง เป็นแผลเล็กน้อยเป็นๆหายๆ เป็นแผลเบาหวาน 2 ครั้ง ล้างแผลเอง แผลดีขึ้น พอระยะหลังน้ำท่วมบ้าน ต้องเดินเข้าบ้าน มันติดเชื้อ แผลเริ่มเป็นหนองไป ทำแผลที่ทำงาน แผลไม่ดีขึ้นจึงไปโรงพยาบาล แผลมีกลิ่นเหม็น เป็นรูลึก ขนาด 3*2*2 ซม.ใช้เวลารักษาประมาณ 2 เดือน)

" [แผล] ลาม มากสุดกลัวลาม...กลัวมาก กลัวแผลแฉะ แล้วลูกกลม เพราะมันเป็นแผลเบาหวาน พ่อเป็นเบาหวานมาก่อน ... แล้วแผลแฉะติดเชื้อมาก" (ผู้ป่วยหญิง เป็นแผลเบาหวานครั้งที่ 2 มีแผลที่เท้าขวาขนาด 6*4*2 ซม. โดยเป็นแผลโดยไม่รู้ตัว เป็นรู มีน้ำเหลืองไหลออกมา ไปล้างแผลที่คลินิก แผลมีการติดเชื้อมากขึ้น จึงไปโรงพยาบาล กรีดเอาหนองออก ก็กลับบ้านไป แล้วแผลติดเชื้อขึ้นมาอีกครั้ง ใหญ่ขึ้น และเคยเห็นแผลของบิดาที่เป็นแผลเบาหวานที่เท้า แผลติดเชื้อลูกกลม จนเสียชีวิต ปัจจุบันแผลที่เท้าขวามีขนาด 6*4*2 ซม. เป็นแผลครั้งนั้นมา 40 วัน)

"แผลเท่าที่เห็นมันก็ แผลมันจะน่ากลัวเห็นถึงกระดูก ถึงเอ็น....แล้วผลที่ตามมา ที่คิดก็คือว่าถ้าต่อไป ต้องใช้เวลารักษาอีกนาน" (ผู้ป่วยชายไทย เป็นแผลครั้งแรก โดยไม่มีแผล เริ่มจากการปวดมาก จึงมาโรงพยาบาลนอนได้ 3 วัน แผลเริ่มแดง จนดำ แพทย์จึงผ่าตัด เนื่องจากมีการติดเชื้อ ข้างในมีการอักเสบมาก แผลปัจจุบันค่อนข้างกว้างและลึกเห็นถึงเอ็น กระดูกขนาด 10*8*2 ซม. ระยะเวลาการเป็นแผล 1 เดือนกว่า)

“[แผล] ลามไปเรื่อยๆ แบบว่าจะต้องตัดขา กลัว [จะเป็น] แบบว่าเพื่อนกันไม่ยอมให้ตัด อยู่ไม่กี่วันก็ตาย ทุกวันนี้แล้วแผลมันติดกันหมดเลย....” (ผู้ป่วยชายไทยเริ่มจากมีอาการบวมของเท้า ไปคลินิกทำแผล แต่แผลไม่ดีขึ้น แผลเริ่มเน่า ไปโรงพยาบาล แพทย์ทำการผ่าตัด กว้านลึกไปเรื่อยๆ แผลใหญ่ขึ้น รุนแรงมากขึ้น จากตอนแรกแผลนิดเดียวจากประสบการณ์จากเพื่อนที่เป็นแผลเบาหวาน ลักษณะแผลเริ่มลุกลาม ทำให้รู้สึกกลัวที่จะโดนตัดขา ทำให้ต้องนอนรักษาตัวเป็นเวลา 4 เดือน)

“แผลก็เยิ้ม ติดเชื้อ ลามลำบาก แผลรุนแรง” (ผู้ป่วยชายไทย อายุ 48 ปี เป็นแผลเบาหวานที่เท้ามากกว่า 2 ครั้ง ๆ เป็นๆหายๆ เดี่ยวพุพองขึ้นมา จนแผลเยิ้ม และมีการติดเชื้อเกิดขึ้น แผลใหญ่ขึ้น ลักษณะแผลลามใหญ่ ยิ่งปล่อยก็ลามใหญ่ขึ้น มันไม่เล็กลงยิ่งใหญ่ขึ้น แผลยิ่งเหม็น ลุกลาม จนแผลนี้เป็นรักษามาประมาณ 2 ปี)

“เห็นแผลแล้ว กลัวจะโดนตัดขา เพราะหายยาก แผลมันแยะลง” (ผู้ป่วยหญิงอายุ 45 ปี จากเป็นแผลอักเสบธรรมดา มีตุ่มพองขึ้นมา เหมือนฝี พุขึ้นทั้งข้างบนข้างล่างของขา แพทย์ต้องกรีด แผลใหญ่ขึ้น ต้องตัดเนื้อตายออกเนื่องจากการติดเชื้อ เมื่อมองเห็นแผลตนเอง แผลหายช้า แผลต้องโดนตัดเนื้อตายไปเรื่อยๆ ทำให้รู้สึกว่าแผลมันลุกลามมากขึ้น แผลขนาด 5*5*2ซ.ม. จนรู้สึกกลัวที่จะโดนตัดขา เป็นแผลเบาหวานที่เท้าครั้งที่ 2 มีประวัติการถูกตัดนิ้วบางส่วนออก)

“แผลก็เหมือนกัน เพราะพ่อก็เป็น เราก็เริ่มจากแผลนิดเดียว กลายเป็นแผลใหญ่จากอันนี้ก็ให้เขาตัด อยากตัดต้นตอมัน ถ้าไม่ตัดต้นตอมันก็ลาม” (ผู้ป่วยหญิง เป็นแผลที่เท้ามา 2 เดือน และบิดามีประวัติการถูกตัดขาเนื่องจากการเป็นเบาหวานและมีแผลที่เท้าเรื้อรังเป็นแผลเบาหวานครั้งที่ 2 มีแผลที่เท้าขวาขนาด 6*4*2ซ.ม. โดยเป็นแผลโดยไม่รู้ตัว เป็นรู มีน้ำเหลืองไหลออกมา ไปล้างแผลที่คลินิก แผลมีการติดเชื้อมากขึ้น จึงไปโรงพยาบาล กรีดเอาหนองออก ก็กลับบ้านไป แล้วแผลติดเชื้อขึ้นมาอีกครั้ง ใหญ่ขึ้น และเคยเห็นแผลของบิดาที่เป็นแผลเบาหวานที่เท้า แผลติดเชื้อลุกลาม จนเสียชีวิต ปัจจุบันแผลที่เท้าขวามีขนาด 6*4*2ซ.ม. ทำให้รู้สึกว่าแผลลุกลาม จนรู้สึกว่าถ้าแพทย์จะตัดนิ้วออก ก็ให้ตัด เนื่องจากกลัวที่จะลุกลาม จนเสียชีวิตได้)

ประเด็นที่ 2 ความรู้สึกถึงแผลที่เท้าเรื้อรัง

ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง จากการที่แผลเรื้อรังไม่หาย ลุกลาม และ มีกลิ่นเหม็น จนรู้สึกกลัวว่าคนอื่นจะรังเกียจที่เห็นแผลที่แฉะเยิ้มผ้าพันแผลออกมาและมีกลิ่นที่เหม็น นอกจากนี้เมื่อแผลลุกลาม ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวที่จะโดนตัดขา และ

การที่มีแผลที่เท้าทำให้การเคลื่อนไหวลำบาก เมื่อมีภาวะของการติดเชื้อ ทำให้มีความเจ็บปวดมากขึ้น จนเคลื่อนไหวไม่ได้ ทำงานไม่ได้ ต้องรู้สึกกลัวว่าตนเองต้องเป็นภาระกับผู้อื่น

2.1 กลัว

ความรู้สึกเมื่อนึกถึงแผลที่เท้า ว่าเป็นความกลัวทั้งเรื่อง กลัวที่จะโดนตัดขา เมื่อแผลมีกลิ่นเหม็น หนองไหลซึมนอกแผล มองดูน่าจะสกปรก ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวคนรังเกียจ

2.1.1 กลัวโดนตัดขา

การที่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง มีแผลที่เท้า ซึ่งรักษาไม่หาย ลูกกลมขยายออกไปรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง เกิดความรู้สึกกลัวที่จะโดนตัดขา เป็นความรู้สึกเกิดความคิดกลัว ระแวงว่าจะโดนตัดขา เมื่อแผลที่เท้าแฉ่ง เรื้อรังไม่หายลูกกลมไปส่วนอื่น ความกลัวที่จะโดนตัดขามากยิ่งขึ้น

ความรู้สึกกลัวโดนตัดขา กับผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง มักเกิดขึ้นร่วมกัน เคยมีประสบการณ์ว่าผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ถ้าแผลลูกกลมแล้วจะต้องโดนตัดขา ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง หันกลับมามองตนเอง และตระหนักถึงความกลัวที่จะโดนตัดขามากขึ้น กลายเป็นความหวาดระแวง และกลัวที่จะโดนตัดขาจนไม่อาจสลัดเอาความกลัวที่จะโดนตัดขาออกจากความคิด

การถ่ายทอดประสบการณ์ความเจ็บป่วยในประเด็นนี้ เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรู้สึกของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ถึงแผลที่ลูกกลม เรื้อรัง และจากคนใช้รายอื่นๆที่โดนตัดขาไป เวลาที่พูดถึงเรื่องนี้ ท่าทีและสีหน้าที่พูดเล่าเรื่องราวออกมาจึงค่อนข้างวิตกกังวล

"กลัวลามไปเรื่อยๆ แบบว่าจะต้องตัดขา กลัวแบบว่าเพื่อนกันไม่ยอมให้ตัด อยู่ไม่กี่วันก็ตาย ทุกวันนี้นิ้วแผลมันติดกันหมดเลย....เราก็มีความรู้สึกแบบว่ากลัวๆที่จะโดนตัดขา กลัวอะไรอย่างนี้ เพราะว่าเรามีพรรคพวกกัน คือว่าไปนอนโรงพยาบาลแล้ว หมอเขาจะตัดขาไม่ยอมให้ตัดก็อยู่ไม่ได้ ตอนหลังก็เรียบบ่อย ก็คือโดนตัด" (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 56 ปี เริ่มจากมีอาการบวมของเท้า ไปคลินิกทำแผล แต่แผลไม่ดีขึ้น แผลเริ่มเน่า ได้ทำการผ่าตัด กว้านลึกไปเรื่อยๆ แผลใหญ่ขึ้น รุนแรงมากขึ้น จากตอนแรกแผลนิดเดียวจากประสบการณ์จากเพื่อนที่เป็นแผลเบาหวาน ลักษณะแผล คล้ายกันจึงคิดว่าแผลน่าจะรุนแรง ทำให้รู้สึกกลัวที่จะโดนตัดขา ทำให้ต้องนอนรักษาตัวเป็นเวลา 4 เดือน)

"กลัวโดนตัดขา กลัวมากขึ้น กลัวโดนตัดอย่างเดียว" (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี เป็นแผลเบาหวานที่เท้ามากกว่า 2 ครั้ง ๆ เป็นๆหายๆ เดี่ยวๆพองขึ้นมา จนแผลเยิ้ม และมีการติดเชื้อเกิดขึ้น แผลใหญ่ขึ้น ลักษณะแผลลามใหญ่ ยิ่งปล่อยก็ลามใหญ่ขึ้น มันไม่เลิกลงยิ่งใหญ่ขึ้น แผล

ยิ่งเหม็น รุนแรงมากขึ้น ขนาดแผล2*2 ซม. มีประวัติการโดนตัดนิ้วโป้งเท้าซ้ายออก ทำให้เกิดความรู้สึกกลัวโดนตัดขามากขึ้น)

"กลัวมาก กลัวแผลแฉะ แล้วลุกลาม เพราะมันเป็นแผลเบาหวาน พ่อเป็นเบาหวานมาก่อน เขาโดนตัดนิ้ว 5 นิ้ว แล้วแผลแฉะติดเชื้อมาก เขาก็ตัดห้านิ้ว ข้างนี้[ข้างขวา] ข้างซ้ายส้นนิ้วที่ขาโดนตัดนิ้ว... มีกลัว กลัวติดเชื้อ ลาม มากสุดกลัวลาม....กลัวโดนตัดด้วย ก็เรื้อรัง...ตอนแรกก็กลัวเหมือนกัน[กลัวโดนตัดขา] หมอก็บอกถ้าเรื้อรังต้องตัดออก พอดีคุณหมอมาดูเนื้อมันขึ้น เขาเลยเอาไว้" (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 35 ปี หญิง เป็นแผลที่เท้ามา 2 เดือน และบิดามีประวัติการถูกตัดขาเนื่องจากการเป็นเบาหวานและมีแผลที่เท้าเรื้อรังเป็นแผลเบาหวานครั้งที่ 2 มีแผลที่เท้าขวาขนาด 6*4*2ซ.ม.โดยเป็นแผลโดยไม่รู้ตัว เป็นรู มีน้ำเหลืองไหลออกมา ไปล้างแผลที่คลินิก แผลมีการติดเชื้อมากขึ้น จึงไปโรงพยาบาล กรีดเอาหนองออก ก็กลับบ้านไป แล้วแผลติดเชื้อขึ้นมาอีกครั้ง ใหญ่ขึ้น และเคยเห็นแผลของบิดาที่เป็นแผลเบาหวานที่เท้า แผลติดเชื้อลุกลาม จนเสียชีวิต ปัจจุบันแผลที่เท้าขวามีขนาด 6*4*2ซ.ม.ทำให้รู้สึกว่าแผลเริ่มรุนแรงมากขึ้น จนรู้สึกว่ากลัวที่จะโดนตัดขา แต่ถ้าแพทย์จะตัดนิ้วออก ก็ให้ตัด เนื่องจากกลัวที่จะลุกลาม รุนแรง จนเสียชีวิตได้)

"กลัว ที่บอกว่ากลัว ว่ามันจะเรื้อรัง มันจะไม่หาย กลัวต้องตัดขา ที่กลัวที่คิด ที่คิดอยู่ในใจเสมอ กลัวจะต้องตัดขาอย่างเดียว" (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 43 ปี เป็นเบาหวานได้ 4 ปี ปัจจุบันรักษาแผลที่เท้ามาประมาณ 1 เดือนกว่า โดยมีแผลที่เท้าขวา ขนาด10*8*2 ซม.)

"กลัวมันจะกินข้างในต่างๆ กลัวจะมีปัญหาติดเชื้อลุกลามเข้าไปข้างใน..... ตอนที่เป็หนอง ข้างใน ข้างมันบวมมาก ทำให้รู้สึกกังวล ทำให้กลัวตัดขึ้นมา หมอก็จะตัดอย่างเดียว แล้วก็กลัวนี้อาจจะไม่อยู่ สู้อาหาหมอที่จะสู้กันได้ แฟนบอกเสียตั้งค์เท่าไรก็ยอม ไป....กลัวจะมีปัญหาติดเชื้อลุกลามเข้าไปข้างใน กลัวสารพัด ความกังวลมันก็มี แต่ผมมันเป็นคน ที่ไปหาหมอตลอดเวลา ถึงหมอตลอดเวลา เป็นหน่อยก็ไป คนเราต้องกังวล พาลไปป่วยโรคโน้นโรคนี้" (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี เป็นแผลครั้งแรกจากการแตกของผิวหนัง เป็นแผลเล็กน้อยเป็นๆหายๆ เป็นแผลเบาหวาน 2 ครั้ง ล้างแผลเอง แผลดีขึ้น พอระยะหลังน้ำท่วมบ้าน ต้องเดินเข้าบ้าน มันติดเชื้อแผลเริ่มเป็นหนองไปทำแผลที่ทำงาน แผลไม่ดีขึ้นจึงไปโรงพยาบาล แผลเริ่มมีกลิ่นเหม็น ล้างแผลเอาไม่อยู่ หนองมันกินเป็นรูลึก ขนาด 3*2*2 ซม.แพทย์แนะนำต้องตัดขานิ้ว จึงเกิดความรู้สึกกลัวที่จะโดนตัดนิ้ว ใช้เวลารักษาประมาณ 2 เดือน)

“เห็นแผลแล้ว กลัวจะโดนตัดขา เพราะหายยาก แผลมันแยะลง” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 45 ปี ระยะเวลาการเป็นแผล 2 เดือน จากเป็นแผลอักเสบธรรมดา มีตุ่มพองขึ้นมา เหมือนฝี พุขึ้นทั้งข้างบนข้างล่างของขา แพทย์ต้องกรีด แผลใหญ่ขึ้น ต้องตัดเนื้อตายออกเนื่องจากการติดเชื้อ เมื่อมองเห็นแผลตนเอง แผลหายช้า แผลต้องโดนตัดเนื้อตายไปเรื่อยๆ ทำให้รู้สึกว่าแผลมันรุนแรงมากขึ้น แผลขนาด 5*5*2ซ.ม.จนรู้สึกกลัวที่จะโดนตัดขา เป็นแผลเบาหวานที่เท้าครั้งที่ 2 มีประวัติการถูกตัดนิ้วบางส่วนออก)

“หมอบอกบางคนก็โดนตัดขา แผลเน่าตัดขา น้ำเหลืองเสีย ถ้าไม่ตัดจะลามไปเรื่อย อาตมาก็อยากให้หาย” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี เป็นแผลมา ปีกว่า รักษาามาตลอดโดยการทำแผลที่โรงพยาบาล แผลใหญ่ขึ้น รักษาามาประมาณ 1+ ปี เป็นแผลที่ขาขวา ขนาด 5*4*2ซ.ม. แผลยังมีสิ่งคัดหลังซึ่มค่อนข้างมาก ใหญ่และลึก จนเกิดความรู้สึกกลัวโดนตัดขา)

“คิดบ้างว่าเราจะโดนตัดมัย พิกการมัย ทำไมคนเขา เป็นสองสามวันหาย เราเป็นแปดเดือนแล้ว ทั้งที่เรารักษาดี” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี เป็นแผลมา ปีกว่า จากแค่เป็นผิวดกธรรมดา รักษาไป ค่อยๆลาม เป็นรูเท้าลูกมะนาว คิดว่ารักษาไม่อยู่ จึงกลัวโดนตัดขา)

2.1.2 กลัวคนรังเกียจ

จากความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรังนั้น จากการที่มีแผลที่เท้า เกิดการติดเชื้อ แผลมีกลิ่นเหม็น จะมีสิ่งขับหลังค่อนข้างมาก แผลลึก ทำให้ต้องระวังตัวเองในการที่จะเข้าสังคม ต้องระมัดระวังเรื่องกลิ่น การพบปะกับบุคคลอื่น การระมัดระวังตัวเองพยายามไม่ให้ใกล้ผู้อื่น โดยเฉพาะเวลาที่แผลมีกลิ่นเหม็น แผลไหลเยิ้ม โดยกลัวว่า ผู้อื่นจะมองว่าสกปรก จะแสดงความรังเกียจ รวมถึงกลัวที่จะไปแพร่เชื้อสู่ผู้อื่น

“บางทีคนอื่นก็รังเกียจ...มีกลิ่นเหม็นคนอื่นจะรำคาญ....เวลามีกลิ่นมากๆ ไม่กล้าเข้าใกล้ใครหรอก เวลาไปไหนต้องหาผ้าปิดให้...คนก็รังเกียจ ถ้าเป็นเล็กน้อยก็พอรับได้ ถ้าเป็นเยอะแยะทั้งขา แผลไหลเยิ้ม เดินไปไหนแมลงวันตอม เป็นมากก็ไม่มีใครคบด้วย กินข้าวก็กินไม่ลง...กลัวน่าจะรังเกียจ เห็นสภาพแผลมันน่ารังเกียจ ไม่มีใครอยากจะคบ กลัวจะเชื้อไปติดเขา แพร่เชื้อให้เขา” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี มีแผลที่เท้า แผลแฉะซึ่มออกมานอกผ้าพันแผล และมีกลิ่นเหม็น)

“ก็ต้องระวังใหญ่ กลัวคนเขารังเกียจ อย่างบ้านเรานั่ง กลัวลูก กลัวหลานจะรังเกียจ ก็ไม่รังเกียจหลานก็เคยบ่นเหม็น เอ้า..เหม็นก็อยู่ห่างๆ อย่าอยู่ใกล้” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 56 ปี

แผลที่ฝ่าเท้า แผลและซีสต์ออกมานอกฝ่าเท้าแผล และมีกลิ่นเหม็น หลานได้พูดว่า แผลเหม็น จึงเกิดความรู้สึกที่ว่า หลานจะรังเกียจ)

“ก็กลัวว่าคนอื่นรังเกียจ เขาไม่รู้เราเป็นอะไร เราไม่รู้ติดเชื้อแคไหนทำไมถึงมีกลิ่นมาก มันเป็นกลิ่นเน่าๆ” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 59 ปี มีแผลที่นิ้วโป่งเท้า ขนาด 3*1.5ซ.ม. แผลมีสิ่งขับหลั่งค่อนข้างมาก มีซีสต์ออกมานอกฝ่าเท้าแผล และมีกลิ่นเหม็น)

บางทีการที่แผลเปื้อนฝ่าเท้าแผลออกมา คิดว่าคนอื่นจะมองว่า สกปรก จึงต้องแยกตัวออกมา “ต่อหน้าเราเขาไม่พูด ลับหลังอย่างไรก็ไม่รู้ จะบ่นว่าโคตรสกปรก ก็คิดสาระพัด” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี มีแผลที่เท้า แผลและซีสต์ออกมานอกฝ่าเท้าแผล และมีกลิ่นเหม็น มีความรู้สึกว่าจะรังเกียจ จากการที่เห็นแผล มองดูเหมือนแผลสกปรก)

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่ง กล่าวว่า การที่มีแผลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง มีผลต่อการทำงาน ต้องแยกจากลูกค้า เพราะอาจโดนรังเกียจได้ มองว่าสกปรกได้ “เดี๋ยวฝรั่งเห็น เขารังเกียจ ร้านอาหารอะไรมีคน มีเท้าเป็นอะไร เขาให้เราอยู่ด้านใน ล้างจาน ถ้วยกาแฟ...” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 56 ปี ทำงานรับจ้างทั่วไปในร้านอาหาร มีแผลที่ฝ่าเท้า แผลและซีสต์ออกมานอกฝ่าเท้าแผล และมีกลิ่นเหม็น มองดูเหมือนแผลสกปรก กลัวว่าลูกค้าจะรังเกียจ)

2.2 เป็นภาระให้ผู้ดูแล

การที่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ไม่สามารถทำบทบาทของตนเองได้ และการทำกิจกรรมประจำวัน ก็ทำเองไม่ได้ เป็นความรู้สึกว่าตนเองเป็นภาระที่ต้องให้ผู้อื่นมาดูแล ต้องมาเป็นกังวล ต้องมาเฝ้ามาคอยดูแล ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“เป็นภาระหมด เวลาจะกินจะทำอย่างไร แพนต้องกังวลต้องหนึ่งงานมา..มันเหมือนทุกอย่างมันเปลี่ยนไปหมด เราเคยเป็นแม่บ้าน...มันมองไม่เห็นว่ามัน[ขาหรือเท้า]จะดีขึ้น หรือจะใช้งานได้เหมือนเดิม ปกติก็ถีบจักรยานไปโน่นนี่ มันคงไม่ได้” (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 58 ปี มีแผลที่ขาขวา ขนาด 5*5*3ซ.ม. มีปวดแผล ทำให้เดินไม่ได้ จากที่เคยทำงานบ้านได้ เมื่อมีแผล ทำให้ทำไม่ได้ เป็นภาระของสามี)

“ก็เป็นภาระกับแฟน ต้องมานั่งเฝ้าจะไปไหนก็ไม่ได้” (ผู้ให้ข้อมูล อายุ 54 ปี เพศชาย มีแผลที่เท้าขวา ขนาด 8*8*2 ซ.ม. ทำให้เดินไม่ได้ ต้องเป็นภาระของแฟนในการดูแลตนเอง)

“เป็นภาระด้วย เพราะว่าเราเริ่มเป็นภาระให้เขา ช่วยเขาทำมาหากินอะไรก็ได้ ต้องมานั่งดูแลเราด้วย อย่างแรกเลยก็ต้องมาดูแลเรา แล้วเรื่องกินต้องคอยหาให้เรา เรื่องเข้าห้องน้ำ อะไร

ประมาณนี้เอาใกล้ๆตัว" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 45 ปี เป็นหัวหน้าครอบครัว อาชีพพนักงาน มีแผลที่เท้าขวา ขนาด10*8*2 ซม.ทำให้เดินไม่ได้ ต้องเป็นภาระของแฟน ลูก ที่ต้องดูแล)

"เป็นภาระ เห็นเขาทำงานเขาเหนื่อยกัน ทำงานเหนื่อยแล้ว ต้องมาดูแลอีก อย่างพ่อค้าขายก็เหนื่อยแล้ว บางทีก็จะเรียกเขาไปเข้าห้องน้ำนะ ไม่ยอมให้เดินเขาก็แบกเราไป อุ้มไป เขาก็ตัวเท่าๆเรา สูงเท่ากัน ตัวเราก็น้ำหนัก ตอนนี้น้ำหนักขึ้น 54 กิโลแล้ว พยายามจะกินให้น้อยลง...ก็อยากทำอะไร ไม่อยากเป็นภาระของลูก ลูกสี่คน เขาก็ไม่ว่าไง คนโตไม่ได้แต่งงานเป็นผู้หญิง อาบน้ำเขาก็อุ้มเรา เขาตัวใหญ่ กว่าหน้อย เหมือนแมวคาบลูก" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 59 ปี โดนตัดขาไปหนึ่งข้าง ตอนนี้มีแผลเบาหวานที่เท้าอีกข้าง รักษาอยู่ได้ ปีกว่า จากที่เคยช่วยทำงานขายของได้ เมื่อเป็นแผลที่เท้า และการถูกตัดขา ทำให้ตนเองทำงานไม่ได้ รู้สึกเป็นภาระให้ผู้อื่นดูแล)

"ก็คิดมาก พาให้คนอื่น เขาลำบาก ก็อยากให้หาย ก็จะได้ไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน ต้องพามา เรื่องเงิน เมื่อวันก่อนลูกสาวพามาไม่มีใบขับขี่ โดนจับ เห็นเรามีแผลเลยปล่อย คนเจ็บก็เลยปล่อย เราไม่มีค่ารถมา ให้เขาขับรถมา " (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 45 ปี มีแผลที่เท้าซ้าย ขนาด 5*5*2 ซม. เจ็บปวดแผลทำให้เดินไม่ได้ ทำให้ต้องเป็นภาระกับลูกสาวในการหาเงิน และดูแลตนเอง)

2.3 ชีวิตไม่มีค่า

จากการที่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ส่งผลต่อการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันต่างๆ ทำให้การเดินลำบาก ทำงานไม่ได้ ส่งผลต่อชีวิต หน้าที่การงาน ทำให้รู้สึกชีวิตไม่มีค่า ตั้งแต่ เสียบทบาทหน้าที่ของตนเองในครอบครัว ส่งผลที่ต้องเป็นภาระของผู้อื่น ต้องขอเงินจากผู้อื่น มาใช้จ่าย ดังคำกล่าวที่ว่า

"อึดอัด อยากหาย อยากทำด้วยตัวเอง หาเงินใช้เอง....เขา [แฟน] ต้องทำคนเดียว ทำงานข้างนอกแล้วต้องทำงานในบ้านอีกเธอ แฟนก็ทำงานก่อสร้าง... แต่มันก็ความรู้สึกเราเป็นแม่คน ก็อยากช่วยเหลือสามีเรา มันลำบากทั้งคู่ มันคิดว่ามันจะลำบากอะไรอย่างนี้ เมื่อก่อนเคยรับตั้งค้ค่าซักผ้าเดือนละสามพันก็ไม่ได้ [ชีวิต]มันไม่มีค่า" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 32 ปี ก่อนเป็นแผลยังรับจ้างทำงาน เป็นแม่บ้าน หลังเป็นแผลที่เท้าขวา ขนาด 6*4*2 ซม. ต้องนอนพักรักษาตัว ทำให้ทำงานนอกบ้าน และในบ้านไม่ได้ ไม่มีรายได้ ทำให้สามีต้องลำบากในการหาเลี้ยงครอบครัวเพียงคนเดียว จึงเกิดความรู้สึกว่าชีวิตนี้ไม่มีค่า)

"นั่งดูเขาทำให้เหมือนเป็นการเอาเปรียบ เคยทำ ก่อนเคยหุงข้าว เสร็จแล้วก็ให้พ่อทำให้ ลูกสาวทำให้กิน ได้แต่นั่ง ถึงเวลาเขาก็ยกมาให้ รู้สึกสูญเสียหน้าที่ความเป็นแม่ไป อยากทานอะไร ลูกบอกแม่ ทำอาหารอร่อย ก็อยากให้ทำ ก็ทำไม่ได้...เราทำอะไรไม่ได้ ต้องมาเสียเงินตรงนี้ อีก เมื่อไหร่ผลจะหาย คิดอยู่ เราไม่อยากให้เป็น มันเป็นเรื่องของตัวเอง...." (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อาชีพ แม่บ้าน เมื่อเป็นแผลจากโดนแมวกัด ทำให้ต้องรักษาตัวในโรงพยาบาล ทำให้เดินไม่ได้ จากการปวดแผล ทำให้รู้สึกชีวิตไม่มีค่า ที่ไม่สามารถทำงานบ้าน ทำอาหารให้ครอบครัวได้ เป็นการเอาเปรียบครอบครัว มองเหมือนชีวิตนี้ไม่มีค่า)

"หาหมอก็กินเงินขอแม่ แต่[ก่อน]ก็เคยทำงานได้ ก็เอาเงินมาให้ แม่ใช้ ให้แม่ทีละ 2000, 1500 แล้วแต่ บางทีก็พันกว่าบาท" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี อาชีพตกงาน เป็นแผลเป็นๆ หายๆ มาประมาณ 8 ปี ทำให้ไม่ได้ทำงาน และครั้งนี้เป็นมาประมาณ 2 ปี ต้องเข้าออก โรงพยาบาลบ่อยครั้ง ทำให้ไม่มีงานทำ และการมาโรงพยาบาลต้องมีรายจ่าย ต้องขอเงินจาก มารดา ซึ่งแต่ก่อนที่ทำงานได้ ก็จะให้มารดาใช้บ้าง แต่เมื่อเป็นแผลที่เท้าเรื้อรัง ไม่สามารถหาเงิน ได้ จึงรู้สึกชีวิตไม่มีค่า)

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า นอกจากการสูญเสียบทบาทของตนเองในครอบครัว ยังทำให้ ครอบครัวขาดความอบอุ่น จากที่เคยปฏิบัติหน้าที่ เป็นแม่บ้าน คอยดูแลเรื่องอาหาร ทุกคนต้อง กลับบ้านมารับประทานที่บ้าน ตอนมีชีวิตกับความเจ็บป่วยของการที่มีแผลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง ทำให้ครอบครัว ต่างคนต่างมารับประทานกันเองนอกบ้าน ทำให้รู้สึกตนเองอยู่อย่างไม่มีค่า ที่ไม่ได้ ทำหน้าที่นั้น "เสียใจ ถึงเราไปบ้านก็ต้องนอนชมแบบนี้แหละ แต่มันก็ดี เราไปจ่ายเอง เราซื้อ ผลไม้มาให้ลูก คอยให้ลูกมากินข้าว ก็เป็นครอบครัวที่อบอุ่น ตอนนั้นลูกก็แหวะไหนดกินนั้น นิวที่ไหน ก็กินนั้น ผัวก็เหมือนกัน ลูกคนที่ป่วย ก็ต้องfeed อาหาร [ให้อาหารทางสายยาง] วันหนึ่งประมาณ 6 กระป๋อง 400 บาท ครอบครัวขาดความอบอุ่นไป" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 58 ปีอาชีพ แม่บ้าน มีแผลที่ขาขวา ขนาด 5*5*3ซ.ม. รักษาตัวในโรงพยาบาลมาได้ 4 เดือน โดยที่ไม่สามารถ ช่วยเหลือครอบครัวได้ ทั้งการเตรียมอาหารให้ครอบครัว และการดูแลลูกที่ป่วย นอนรักษาตัวอยู่ที่ บ้าน ทำให้รู้สึกตนเองอยู่อย่างไม่มีค่า)

นอกจากการสูญเสียหน้าที่ บทบาทของตนเอง ยังทำให้ตกงาน รู้สึกว่าชีวิตไม่มีค่า ดัง คำกล่าว

"ลำบากลำบากกับชีวิต ยิ่งตกงานยิ่งแย่ ชีวิตไม่มีค่า...เป็นแผลเป็นอุปสรรค ต่อการทำงาน เขาจ้างเรามาทำงาน ก็อยากให้ได้งานเต็มที่ ต้องลาไปหาหมอย หยอดงานไป ขาดรายได้ เขาก็ไล่ออก งานก็ไม่มีทำ (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี ปัจจุบัน ตกงาน เป็นแผลเป็นๆหาย มา

ประมาณ 8 ปี ไม่ได้ทำงานมา 7 ปี การเป็นแผลเป็นอุปสรรคในการทำงาน จึงเป็นสาเหตุที่ตงงาน จึงเกิดความรู้สึกว่าชีวิตนี้ไม่มีค่า)

2.4 เครียด

เป็นความรู้สึกเครียดที่เกิดจากการที่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง รู้สึกต่อชีวิตการที่ไม่สามารถทำงานได้ ไม่มีเงินใช้ และรู้สึกกังวลว่าภาระทางบ้าน ต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล ทำให้ชีวิตอยู่ไปวันๆ ไม่มีใครเป็นหลักให้ครอบครัว และการที่มีแผลที่เท้ามีการติดเชื้อ ทำให้เกิดเจ็บปวด มีกลิ่นเหม็น จึงรู้สึกเครียดกับความเจ็บป่วยที่เป็นอยู่

"กังวลว่าพี่เลี้ยงจะดูบ้างไม่ดูบ้าง ยิ่งเรามาอยู่ไม่รู้พี่เลี้ยงจะกายภาพบ้างเปล่า เราก็จ่ายให้สูง ทุกอย่างมันเลยเก็บมาเครียด" (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 58 ปี มีลูกสาวที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ จากอุบัติเหตุ อยู่ที่บ้าน รู้สึกเครียด กังวลว่าพี่เลี้ยงจะดูแลไม่ดี และมีค่าใช้จ่ายในการดูแลลูกสาวค่อนข้างมาก)

"เครียดเรื่องชีวิต ทำไมเป็นแบบนี้ ทำให้ผมไม่มีงานทำ ไม่มีเงินใช้ ก่อนเคยมีเงินมีงานทำ" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี ปัจจุบัน ตงงาน เป็นแผลเป็นๆหาย มาประมาณ 8 ปี ทำให้เกิดความรู้สึกเครียด ที่ไม่มีงานทำ ไม่มีเงินใช้)

"เหมือน [มีชีวิต] อยู่ไปวันๆ อยู่กินไปวันหนึ่ง เฉยๆ ไม่ดีกับตัวเองด้วย เบื่อ ทำให้เราเครียด ตอนเป็นแผลก็ทำอะไรไม่ได้เลย มันต้องอยู่ไปวันๆ พอถึงสิ้นเดือนเคยรับก็ไม่ได้รับ[เงินเดือน] " (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 32 ปี มีแผลที่เท้าขวา ขนาด 6*4*2ซ.ม.ก่อนมีแผลทำงานรับจ้าง พอถึงสิ้นเดือนก็จะรับเงินเดือน แต่พอเป็นแผลที่เท้าเรื้อรังแล้ว ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ ต้องนอนรักษาตัวในโรงพยาบาล มีชีวิตอยู่ไปวันๆ กับการรักษาแผลที่เท้า ทำให้เกิดความรู้สึกเครียด)

"แบบว่าเป็นแผลอย่างนี้ ไม่เป็นหลักลูกเต้า บ้านช่องก็ละ ไม่มีใครทำ เราทำเองไม่ได้ก็เครียด ไปไหนก็ขัดหูขัดตา" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 45 ปี ก่อนมีแผลที่เท้า ทำงานรับจ้าง มีแผลที่เท้าซ้ายขนาด 5*5*2ซ.ม. เป็นมาประมาณ 2 เดือน ทำงานไม่ได้ เนื่องจากปวดแผล ทำให้รู้สึกเครียด ที่ทำงานบ้านก็ไม่ได้ ปกติจะเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อเป็นแผลที่เท้านี้ ลูกต้องทำงานมาเลี้ยงดูแลครอบครัวแทน)

“เราไม่รู้ติดเชื่อแคไหนทำไมถึงมีกลิ่นมาก มันเป็นกลิ่นเน่าๆเราก็รู้เกิดอาการกังวล ไม่สบายใจ เครียด...” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 59 ปี มีแผลที่นิ้วโป้งเท้า ขนาด 3*1.5ซ.ม. แผลมีสิ่งขับหลัง ซึมออกมาจนออกผ้าพันแผล แผลมีกลิ่นเหม็น ทำให้เกิดความเครียดกับกลิ่นที่ออกมา)

“ก็มีบ้าง เครียด แต่บางครั้งก็เฉยๆ เป็นบางครั้ง ตื่นนอน เท้ามันจะตึง ปวด ปวดปลายตีนที่แผลก็เป็นบ้าง ทายานีโอดิกาก็ไม่หาย มันทุเลานิดหน่อย แต่ไม่หาย” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 59 ปี มีแผลที่ขาขวา ขนาด 5*4*2ซ.ม. ทำให้เกิดความปวด ทายาแก้ปวดทำให้ทุเลา แต่ไม่หาย จึงเกิดความรู้สึกเครียดกับอาการที่เกิดขึ้น)

ประเด็นที่ 3 ความเชื่อเกี่ยวกับความเจ็บป่วย

ความเชื่อเป็นความคิด ความมั่นใจต่อการเกิดแผลที่เท้า ว่าสาเหตุที่แท้จริงของแผลที่เท้า เรื่องเริ่มต้นจากแผลธรรมดาที่เท้า เป็นแผลพุพอง ตาปลา แผลอักเสบธรรมดา ผิวแตกธรรมดา หรือขาก็ปกติ เป็นแผลเล็กน้อย ดูเหมือนไม่มีอะไรร้ายแรง และมีความเชื่อว่า การดูแลตัวเองที่ไม่ดี จึงเป็นแผลเรื้อรัง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แผลเรื้อรังเริ่มต้นจากแผลธรรมดา

ในความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง การเป็นแผลที่เท้าเรื้อรังนั้น ผู้ให้ข้อมูลมีความเชื่อว่า แผลเรื้อรังเริ่มต้นจากแผลธรรมดาที่เท้า โดยเป็นแค่พุพอง ตาปลา แผลอักเสบธรรมดา ผิวแตกธรรมดา แผลที่มีเลือดออกเล็กน้อย หรือลักษณะของขาที่ไม่มีอาการเปลี่ยนแปลง แผลโดนแนวช่วนเล็กน้อย มองดูเป็นแผลธรรมดา เหมือนไม่มีอะไรร้ายแรง

“ที่เนี่ยเริ่มแรกมันเจ็บ เจ็บเท้าเนี่ยจากช่วยแฟนชายของที่บ้าน ...ก็ไม่ทราบสาเหตุมันเป็นเพราะอะไร จนเดินไม่ได้ เพราะไม่มีแผล ก็ปกติเหมือนขาข้างซ้าย พอปรากฏว่าอยู่ได้ 2-3 วันนอนโรงพยาบาล [โรงพยาบาล] ก็ปรากฏเริ่มที่จะแดง นอนโรงพยาบาลได้ 3 วัน ก็เริ่มจะแดง แล้วก็เริ่มคล้ำ จนดำ เพราะว่าข้างในอาจจะอักเสบมาก ติดเชื้ออะไรผมไม่ทราบ หมอเขาก็ผ่า เริ่มผ่าที่นี่” (ผู้ป่วยชายไทย อายุ 43 ปี อาชีพขายอาหารตามสั่ง ช่วยแฟนเตรียมของ อยู่ๆเท้าก็มีอาการปวด โดยขาที่ไม่เปลี่ยนแปลงจากแผลปกติอื่นๆ มีแค่ความเจ็บปวด ที่ทำให้เดินไม่ได้ โดยไม่มีแผลหลังจากนั้น 3 วัน จึงเริ่มมีการติดเชื่อ บวมแดงขึ้นมาที่เท้า)

“ครั้งแรกเป็นแผลที่นิ้วโป้ง เป็นตรงจุมกเล็บพอดีอยู่ก็เห็นทำไม เป็นอย่างนี้ ไม่ได้เตะอะไร ก็ให้ลูกดู...ก็เป็นเม็ดพุพองขึ้นมาเอง ...บางที่มันก็เป็นเม็ด เหมือนตาปลา...” (ผู้ป่วยหญิงไทย อายุ 59 ปี เป็นแม่บ้าน มีแผลที่นิ้วโป้งเท้า เป็นแผลเล็กน้อยที่จุมกเล็บ และมีแผลพุพองขึ้นมา บางที่เป็นเหมือนตาปลา)

"ตอนแรกไม่รู้ว่าเป็นแผล แล้วอยู่ๆลูกชายบอกว่า แม่น้ำอะไรไหลที่เท้า ก็มาดู เอะมัน เป็นรู และมีน้ำเหลืองไหล ก็ไปหาคลินิก ก็ล้าง ๆอยู่ๆติดเชื้อจึงมาโรงพยาบาล [โรงพยาบาล]" (ผู้ป่วยหญิง อายุ 35 ปี อาชีพแม่บ้าน และรับจ้างซักผ้า เริ่มเห็นว่ามีแผล จากลูกชายบอกจากมีน้ำเหลืองไหล เป็นรูขึ้นมา คิดว่าไม่ร้ายแรง จึงไปทำแผลแค่ที่คลินิก)

"เดินทำงานก็ปวดแผลมาก ก็เอายาแก้ปวดมาทา ก็พองขึ้นมา ...หนูปวด หนูก็มา ขา มันแข็งมากเลย เมื่อสองสามอาทิตย์ เขา[แพทย์]ก็บอกเป็นแผลอักเสบธรรมดา อยู่บ้านก็พองขึ้นมา ก็เจาะ เขาบอกเป็นฝี" (ผู้ป่วยหญิง อายุ 45 อาชีพรับจ้างล้างจาน ยืนทำงานตลอด วันหนึ่งมีอาการปวดขา เอายาทา ก็มีเม็ดพองขึ้นมา ไปโรงพยาบาล แพทย์บอกเป็นแผลอักเสบธรรมดา เป็นฝีมา)

นอกจากนี้ยังมีข้อมูลอีกส่วนหนึ่งว่า แผลเรื้อรังเริ่มต้นจากเป็นแผลธรรมดา โดยเกิดจากอุบัติเหตุ สัตว์กัด หรือช่วน และเกิดการแตกของผิวหนัง หรือเกิดจากการสวมใส่รองเท้านาน เกิดการร้อนอบของเท้า และเกิดการแช่น้ำ ทำให้เกิดการเปื่อยยุ่ย ทำให้เกิดแผลพุพองขึ้นมา เป็นแผลเล็กน้อย ไม่ร้ายแรง ดังคำกล่าวต่อไปนี้

"พอดีแม่วอยู่ข้างล่าง เขาก็มาช่วน นิดเดียว ลูกแมวที่กำลังชนๆ กำลังเล่น เราวางเท้าที่ไม่ได้ใส่อะไร รองเท้าเฉยๆ โคนช่วนนิดเดียวไม่เลือดออก ไม่อะไรเลย แค่นั่งเปิดไปนิดเดียว บอกเฮ้ลูกสาวคนโต บอกแม่โดนแมวช่วน ลูกตกใจ แม่เข้าห้องหะ ทำแผลเลยนะ รุ่งขึ้น ก็ไปหาหมอ หมอเขาเห็นก็ตกใจ ก็รีบทำความสะอาดแผล ก็เริ่มเป็นแผลนั้นมาเรื่อย เป็นปี" (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 59 ปี อาชีพแม่บ้าน แผลจากการโดนแมวช่วน เป็นแผลหนังเปิดเล็กน้อย)

"ใหญ่ๆ เป็นแผลโดนแมวกัด...ประมาณ3-4 เดือนได้แล้วค่ะ ตอนแรกก็รักษาทันทีที่... การ ที่หมอเขารักษา... ก็คือล้างแผลเทน้ำเกลือชวดแล้วเอายาทา พอทาเสร็จ แผลก็จะดำทันที แล้วก็ตัดเอาแบบตรงนั้นเลย แล้วก็มาล้างแบบนั้นอีกตัดทุกวันๆ พอมา มันก็เหวอะแล้ว เขาก็กรีด ให้กว้าง..." (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 56 ปี เริ่มเป็นแผลจากการโดนแมวกัด แผลเกิดการอักเสบ ดำคล้ำ จนต้องมีการตัดเนื้อตายออก)

"ลงรถมา ผ่นมันตก มันสิ้น เท้าไปกระแทกมุมรถล้ม กันจ้ำเบา เห็นเลือดซึมออก เล็บอ้า ขึ้น ไปล้างน้ำ เป็นประมาณเดือนกว่าๆ เอายาล้างก็ดีขึ้น พอระยะหลังน้ำท่วมบ้าน ต้องเดินเข้าบ้าน มันติดเชื้อ แผลเริ่มเป็นหนอง หนองเข้าต้องไปหาหมอ ไปทำแผลที่ทำงานทุกวัน" (ผู้ป่วยชายไทย อายุ 59 ปี ล้มกระแทก มีแผลนิ้วเท้ามีเลือดซึมเป็นแผลเล็กน้อย แล้วมีเดินเท้าแช่น้ำ จึงทำให้เกิดการติดเชื้อของแผลที่เท้า)

“ไม่มีอาการ เป็นหน้าหนาว เป็นแค่ผิวแตกธรรมดา ก็มองดูมีเลือดอยู่หน่อยหน่อย เรา เป็นเบาหวานก็รีบไปหมอ จากการเป็นเบาหวานไม่ได้ปล่อย ไปถึงหมอ หมอเอายาป้าย พลาสเตอร์ปิด นิดนึง บอกไม่เป็นไรหรอก อะะ ไปๆมาๆเป็นเดือน ค่อยๆลามที่นี้ต้องใช้ชุดแล้ว ตัดมั่ง แผลเป็นหายยาก เป็นรูเท่าลูกมะนาว ไม่ไหวแล้ว รักษาที่[โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง]...เป็นปี” (ผู้ป่วย ชาย อายุ 59 ปี อาชีพรับราชการตำรวจ เป็นแผลเรื้อรัง เริ่มจากผิวแตกธรรมดา มีเลือดซึม จากนั้น แผลเริ่มที่ลูกกลม เป็นแผลที่ใหญ่ขึ้นมา)

“มันก็ปวดเหมือนกัน ตอนที่แผล มันก็ผลุบขึ้นมา 4 วันเองไปถูระหองน้ำ ต่างจังหวัด นั่งแท็กซี่ ใส่รองเท้าสวมแล้วมันคงร้อนอบ กลับถึงบ้านนอน เข้าแล้วรู้สึกเท้าบวมขึ้น....แผลเปื่อย น้ำ เป็นนิคเดียวที่จุมกเล็บ เราใส่เบตาดีนก็ไม่หาย จึงมาโรงพยาบาล [โรงพยาบาล]” (ผู้ป่วยหญิง อายุ 58 ปี อาชีพรับจ้าง ทำงานในร้านอาหาร มีหน้าที่ล้างจาน ทำความสะอาด แผลเรื้อรัง เริ่ม เกิดจากการใส่รองเท้าอบจึงเกิดการบวมขึ้น และเท้ามีการเปื่อยน้ำ จึงเริ่มมีแผลแค่ที่จุมกเล็บ ขึ้นมา)

3.2 ดูแลตัวเองไม่ดีจึงเป็นแผลเรื้อรัง

อย่างไรก็ตามความเชื่อของความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวาน เชื่อว่า การดูแลตัวเองที่ไม่ดี จึงทำให้เป็นแผลเรื้อรัง ทั้งจากการปฏิบัติที่ไม่ถูกต้อง โดยการแช่น้ำ จึงทำให้แผลเปื่อยยุ่ย และการรับประทานอาหารที่หวาน จึงเป็นแผลเรื้อรัง

“จากมีลูกมาก นอนน้อย พักผ่อนน้อย ทำงาน ทำให้เป็นเบาหวาน แล้วเราต้องทำงานแช่น้ำ ทำให้เกิดแผลได้...ถ้าเราไปทานของหวาน แผลง แผลแย่ง จากแห้งก็เป็นน้ำจืด...” (ผู้ให้ ข้อมูลเพศหญิง มีประวัติเป็นเบาหวาน 10 ปี ระยะเวลาเป็นแผล 1 เดือน โดยเชื่อว่าการดูแลตนเองที่ไม่ดี แผลที่เกิดจากการแช่น้ำ และการรับประทานอาหารที่หวาน จึงส่งเสริมการให้แผลแย่ง กลายเป็นแผลเรื้อรัง)

นอกจากการปฏิบัติตัวที่ไม่ถูกต้อง ที่ทำให้เป็นแผลเรื้อรัง ยังเกิดจากการที่ดูแลแผลไม่ดี จึงเป็นความเชื่อทำให้กลายเป็นแผลเรื้อรัง

“คิดว่าเราล้างแผลไม่ดี แล้วก็เลือดไปเลี้ยงแผลไม่ดี เส้นเลือดตีบ และขอบปวดน่อง นอนนานๆ ปวดน่อง น่องแข็งตึง ขาแข็งตึงปวด สุดท้ายทำ CT scan เขาบอกข้อพับด้านขวามีพังผืด

เลือดมันไหลไม่สะดวก ถึงว่าไปเลี้ยงทำแผลไม่ได้ แผลจึงเกิดการเน่า” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี มีประวัติเป็นแผลเป็นๆหายๆ ประมาณ 8 ปี เชื่อว่าการที่แผลแฉ่ง จนเป็นแผลเรื้อรัง เกิดจากการทำแผลที่ไม่ดี และมีปัญหาเส้นเลือดตีบ ทำให้เลือดไปเลี้ยงทำไม่สะดวก)

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า การที่แผลลุกลาม มีการติดเชื้อ จนอาจโดนตัดขา เกิดจากการที่ดูแลตนเองในเรื่องการรับประทานอาหารโดยไม่ควบคุม “กินอาหารไม่ควบคุม แผลก็จะติดเชื้อ ร้ายลามไป ก็ต้องโดนตัดขา” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี มีประวัติเป็นแผลเป็นๆหายๆ ประมาณ 8 ปี โดยเชื่อว่าการที่รับประทานโดยไม่มีการควบคุม ทำให้แผลลุกลาม เพิ่มการติดเชื้อ จนกลายเป็นแผลเรื้อรัง อาจต้องโดนตัดขา)

นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการที่แผลหายยาก ลุกลาม ต้องใช้เวลานาน กลายเป็นแผลเรื้อรัง จากการที่ดูแลตัวเองไม่ดี จนทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูงขึ้นจนควบคุมไม่ได้ ก็เป็นสาเหตุให้แผลกลายเป็นแผลเรื้อรังได้

“ก็ไม่คิดว่าแผลจะเป็นอย่างนี้เราเป็นโรคแทรกซ้อน เบาหวานก็กินยาควบคุม เบาหวานมันขึ้น” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย มีประวัติเป็นเบาหวาน 10 ปี และเป็นแผลครั้งนี้เป็นเวลา 4 เดือน โดยเชื่อว่า การที่เป็นแผลเรื้อรัง เกิดจากการควบคุมระดับน้ำตาลที่ไม่ดี)

“แผลเริ่มเป็นได้เดือนกว่า แผลเนี่ยจริงๆแล้วไม่ได้เป็นเลย เริ่มแรกเป็นเบาหวาน ประมาณ 3-4 ปี...ตอนนั้นเบาหวานขึ้นประมาณ 500 ,500กว่าๆ 530 ” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย มีประวัติเป็นเบาหวาน 4 ปี และเป็นแผลครั้งนี้เป็นเวลา 1 เดือนกว่า โดยเชื่อว่าเกิดจากการที่ควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ไม่ดี จึงทำให้แผลเรื้อรังเป็นเดือน)

“บางคนบอกน้ำตาลมันเยอะ แผลหายยาก น้ำตาลจะลงไปก็แผล จะแห้งยาก จะแฉะ” (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง มีประวัติเป็นเบาหวาน 13 ปี ระยะเวลาเป็นแผล 2 เดือน โดยเชื่อว่าการที่แผลเรื้อรัง แผลหายยาก เกิดจากระดับน้ำตาลในเลือดสูง ส่งผลให้แผลแฉะ มีการติดเชื้อได้ง่าย)

บ้างก็กล่าวว่า นอกจากเกิดจากการดูแลที่ไม่ดี ทำให้กลายเป็นแผลเรื้อรัง ยังเกิดจากกรรมเก่า จากการกระทำในชาติปางก่อน ทำให้ชาตินี้ ต้องมาใช้กรรมโดยการกลายเป็นแผลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง ดังเช่นผู้ให้ข้อมูล กล่าวไว้ว่า

"ผมคิดว่าเป็นคนบาป...ที่เป็นโรคแบบนี้ ชาตินี้เกิดมารับกรรม ทำบาปเยอะ" (ผู้ให้ข้อมูลเพศชาย อายุ 59 ปี นับถือศาสนาพุทธ เป็นแผลเป็นๆหายๆ มาประมาณ 8 ปี แผลครั้งนี้เป็นเรื้อรังมานาน 2 ปี)

"คิดว่าเป็นโรคกรรม [แผลเบาหวานที่เท้า] ชาตินี้เป็นคนดีของพ่อแม่ ของลูกๆเป็นกรรมเก่า" (ผู้ให้ข้อมูลเพศหญิง อายุ 58 ปี มีประวัติเป็นเบาหวานมา 30 ปี เป็นแผลที่เท้าครั้งแรกรักษาอยู่ประมาณ 1 เดือน ไม่ดีขึ้นปวดมาก จนโดนตัดขา ครั้งนี้เป็นแผลเรื้อรังที่เท้าเป็นมาประมาณ 2 ปี)

"มันก็เชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม เราเคยทำกรรมอะไรไว้ แล้วต้องมาเป็นแผลชดใช้กรรม คนเราต้องมีกรรมกันทุกคน เรามีกรรมแค่ไหน หนักหนาสาหัสแค่ไหน " (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 59 ปี นับถือศาสนาพุทธ เป็นเบาหวานมา 14 ปี เป็นแผลที่นิ้วโป้งเท้าเป็นมา 3 เดือน แพทย์โรงพยาบาลบอกต้องตัดนิ้วออก แต่ปัจจุบันรักษาโดยการให้แผลที่กระตุ้นการทำงานของเม็ดเลือดปัจจุบัน แผลแคบลง)

ประเด็นที่ 4 ผลกระทบของความเจ็บป่วยจากการที่ผู้ป่วยเบาหวานมีแผลที่เท้าเรื้อรัง

การที่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ได้อธิบายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ส่งผลกระทบต่อความสามารถของบุคคลในการเคลื่อนไหว และการประกอบกิจวัตรประจำวัน และอาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่ายจากการสูญเสียความสมดุลในการทรงตัว และการที่แผลมีภาวะการติดเชื้อ จึงทำให้รู้สึกเจ็บปวดจนส่งผลกระทบต่อการนอนหลับ และการที่เป็นแผลเรื้อรังเกิดจากระดับน้ำตาลในเลือดสูง ควบคุมได้ไม่ดี จะทำให้แผลแฉ่ง จึงส่งผลกระทบต่อภารกิจ ในการที่อยากจะทำ กิจกัมก็ไม่ได้ตั้งใจ และเมื่อมีแผลเรื้อรังก็ต้องเป็นภาระในการดูแล โดยผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวถึงด้านการเคลื่อนไหว ดังนี้

4.1 เคลื่อนไหวลำบาก ซึ่งเท้าเป็นอวัยวะที่สำคัญในการเดิน การเคลื่อนที่ ถ้าผู้ป่วยเบาหวานมีแผลที่เท้าเรื้อรังเกิดขึ้น ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเดินลำบาก ทรงตัวไม่ดี ถ้าเดินลงน้ำหนักที่แผลทำให้เกิดความเจ็บปวดทรมาน และการมีแผลที่เท้าต้องมีการพันก๊อสไว้ เพื่อป้องกันสิ่งสกปรกเข้าแผล และโดยปกติแผลเบาหวานที่เท้าจะมีสิ่งคัดหลั่งค่อนข้างมาก ฉะนั้นการพันผ้าจะหนาขึ้น ก็เกิดความลำบากในการเดิน อาจทำให้เกิดการเซ การล้ม และถ้าแผลมีการอักเสบมาก เกิดความเจ็บปวดทรมาน จนทำให้เดินไม่ได้ จากผู้ให้ข้อมูลพูดถึงการเป็นแผลเบาหวานที่เท้า ทำให้ เกิดการทรงตัวไม่ดี เดินลำบาก ดังคำกล่าวที่ว่า

“แต่นิ้วโป้งเป็นนิ้วหลักต้องเดินเป็นตัวค้ำ เดินลำบาก เดินเหมือนคนเมา เปีไปเปมา ไม่มีแรง ไม่มีหลักยึด เป็นตัวหลัก ที่ไปไหนกลางคืน จับ่าเขาไป” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี ตกงาน มีประวัติการเป็นแผลเบาหวานที่เท้า แล้วโดนตัดนิ้วโป้งไป ทำให้รู้สึกลำบากในการเดิน ร่วมกับการที่มีแผลเรื้อรังเป็นๆหายๆที่เท้า จึงเกิดความลำบากในการเดิน จากการทรงตัวไม่ดี)

“ลำบาก เดินเหินก็ลำบาก หนูเป็นอัมพฤกษ์มาปีนึง แล้วมาเป็นข้างนี้ ข้างที่เป็นอัมพฤกษ์พอดี เดินก็ลำบาก ทำอะไรก็ลำบาก จะจับอะไรก็ลำบาก” (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 35 ปี ตกงาน มีอัมพฤกษ์ที่ขาข้างขวา ทำให้เดินไม่มั่นคงอยู่แล้ว แล้วยังมีแผลที่เท้าเรื้อรัง ส่งผลให้การเดินลำบากมากขึ้น)

“ก็ไปได้ บางที่บางครั้งก็ไม่สะดวก เกี่ยวกับนั่งพับเพียบ ขามันเป็นแผลไม่สะดวก ก็จะไม่ไปรับนิมนต์ ขาไม่ดี ลำบากคนอื่น ... แต่ในวัดก็รับปกติ ปกติออกพรรษา ปกติออกพรรษาจะไปอุตุงค์ พอเป็นก็ไม่ได้ไปลำบากผู้อื่น ขาไม่ดี เมื่อหกล้มคนอื่นจะเดือดร้อน” (ผู้ให้ข้อมูล อายุ 59 ปี เพศชาย เป็นพระ มีแผลที่ขาขวา ขนาด 5*4*2 ซม. ทำให้เดินลำบาก รวมทั้งการไปนิมนต์ต้องมีการนั่งพับเพียบ จึงเกิดความไม่สะดวก)

นอกจากนี้ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มหนึ่งกล่าวว่า การเดินนั่งลำบาก กลัวล้ม กลัวเซ ถึงเดินไม่ได้ ซึ่งเกิดจากความเจ็บปวดทรมานของแผลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง ดังคำกล่าว “เวลาเดินมัน(แผลที่นิ้วโป้งเท้าข้างขวา) เจ็บ เดินต้องเอียงๆ ทำให้ไม่สะดวก ก็กลัวล้ม...ร่างกายก็รู้สึกมันรำคาญ ใส่รองเท้ามันก็เจ็บ” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 56 ปี รับราชการตำรวจ มีแผลที่เท้าขนาด 3*2*2 ซม. ทำให้ไม่สะดวกในการใส่รองเท้านูท และการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เกิดความเจ็บปวด ส่งผลให้ต้องเดินเอียง เพื่อที่จะไม่ลงน้ำหนักลงบนแผล)

“แผลนี้ก็ด้วย ทำให้เดินไม่ได้ ช่วงที่แยๆ แผลเริ่มเจ็บ ออกไปไหนไม่ได้” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 54 ปี มีแผลที่เท้าขวาขนาด 8*8*2 ซม. แผลมีการติดเชื้อ ทำให้รู้สึกเจ็บปวด ทำให้เดินไม่ได้)

“เจ็บปวดน้อยมันพอทนชั่วโง่ บางที่มันเจ็บมาก จะถามว่าจะเดินได้เหมือนเดิมคงยาก ...มันจะดีขึ้นไหมมันยังปวดเส้นเอ็นเรียวแรงก็ไม่มี เราไม่ได้ออกกำลังกาย มันก็ลึบ” (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 58 ปี แผลที่ขาขวาขนาด 5*5*3 ซม. แผลมีการติดเชื้อ จึงทำให้รู้สึกเจ็บปวดทรมาน)

“ข้างขวาที่เป็นแผลอย่างเนี้ย สัมผัสกับพื้นไม่ได้อยู่แล้ว เป็นทั้งข้างล่าง ข้างบน ที่หมอบเขาผ่า ที่เนี้ยพอแค่ทิ้งขาลงไปมันก็เจ็บแล้วใช้ที่เดินเข้าห้องน้ำ มันก็เจ็บแล้ว ผลระยะที่เห็นก็คือ เรา รู้สึกเจ็บแล้ว” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 43 ปี ตกงาน มีแผลที่เท้าขวาขนาด 10*8*2 ซม. แผลมีการติดเชื้อ อักเสบ จึงทำให้รู้สึกเจ็บปวดทรมาน)

4.2 นอนไม่หลับ

บ้างก็กล่าวว่า การที่ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง การที่แผลมีการติดเชื้อ ทำให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความเจ็บปวดทุกข์ทรมานจากแผล จนปวดมากทำให้นอนไม่หลับ

“ก็มีอาการเส้นขากระดูกที่ปลายเท้า ไม่เป็นอันนอนมันปวด ปวดร้องทั้งคืน กินยาแก้ปวด ทุกสองชั่วโมง ก็ว่าได้ ก็กลับไปโรงพยาบาล มันทรมานมากเข้าๆออกโรงพยาบาล[โรงพยาบาล]” (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง แผลมีการติดเชื้ออยู่ มีแผลที่ฝ่าเท้า ขนาด 3*3*1ซ.ม. มีอาการปวดกระดูกที่ปลายเท้า ทำให้นอนไม่หลับ แม้จะได้ยาแก้ปวดบรรเทาาก็ไม่ดีขึ้น)

“ทรมานแล้วปวดไม่ได้หลับได้นอน ...เวลาปวดทนไม่ไหว ไม่ได้นอน ไม่มีแรง...ไม่ได้ทำอะไรเลย นอนก็ปวดเปลี่ยเราจะนอน ด้วยก็ปวดขึ้นมาแล้ว กระตุกด้วย...พอเราปวดมากๆ แรงมันถอย มีอาการเหมือนเป็นไข้ อาเจียนออก คลื่นไส้ ตัวเราไม่ไหวเหมือนจะวูบ” (ผู้ให้ข้อมูล หญิงไทย อายุ 45 ปี อาชีพรับจ้างล้างจาน กิจวัตรประจำวันโดยปกติ ตั้งแต่เช้าตี 5 หุงข้าว ทำกับข้าว เตรียมอาบน้ำ 7.00 น. แต่งตัว ป้อนข้าว ให้ลูกชายคนเล็ก ไปโรงเรียน 8.00 น. ออกไปทำงานในร้านขายกล้วยเดี่ยวของที่สาว โดยมีหน้าที่เก็บถ้วยชามมาล้าง 16.00 น. รับลูกกลับจากโรงเรียน แล้วเตรียมทำกลับข้าว 19.00 น. อาบน้ำ ดูทีวี เข้านอนเวลา 22 น. ตั้งแต่มีแผลเบาหวานที่เท้า ทำให้นอนไม่หลับ หลับๆ ตื่นๆ ทรมาน เนื่องจากมีอาการปวด ปวดแทบทุกชั่วโมง กินยาแก้ปวดทุกสี่ชั่วโมง ก็บรรเทาได้ไม่นาน เวลานอนก็ปวด เปลี่ย เวลานอนก็ปวดขึ้นมา กระตุกด้วย)

“มันเกี่ยวกับชาตึง เจ็บแผลบ้าง ทำให้นอนไม่หลับ ” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 59 ปี มีแผลที่ขาขวา ขนาด 5*4*2ซ.ม. ยังมีการอักเสบ ติดเชื้ออยู่ จึงเกิดการเจ็บปวด)

บ้างก็กล่าวว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ทำให้แผลมีกลิ่นเหม็น รู้สึกเป็นกังวล ทำให้นอนไม่หลับ และการรักษาตัวในโรงพยาบาล ซึ่งการรักษาทั้งการฉีดยา ทางเส้นเลือด ยารับประทาน แต่แนวทางการรักษาของการฉีดยา ต้องให้ยาหลายวัน ต้องเปลี่ยนเส้นบ่อยๆ รมกวนการนอน และสิ่งแวดล้อม ในหอผู้ป่วย ทำให้นอนไม่หลับ ดังคำกล่าวว่า

“แต่เราไม่หลับ มันปวด เต็มโน่นก็โอดครวญ เต็มโน่นก็จะตาย ทำให้เราจะอยู่ขนาดนั้นกังวล...แต่บางทีนอนไม่หลับแต่เขาหลับกันหมด มันทรมานทรมาน” (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 56 ปี มีแผลที่ขาขวา ขนาด 5*5*3ซ.ม.แผลยังมีการติดเชื้อ)

4.3 กินไม่ได้อย่างใจ

จากผลกระทบบกกับผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ส่งผลต่อการทำกิจวัตรประจำวันแล้ว การที่จะอยากกิน ก็กินไม่ได้อย่างใจ เพราะต้องมีการควบคุมระดับน้ำตาลให้อยู่ในระดับปกติ ถ้าสูงไป จะทำให้แผลหายยาก ฉะนั้นเวลาจะรับประทาน ต้องคอยระวัง อันไหนรับประทานได้ ขนาดที่รับประทาน ไม่ทำให้น้ำตาลสูงขึ้น ชนิดไหนมีผลต่อการหายของแผล ดังที่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าจะรับประทานก็ลำบาก ทำให้แผลเยิ้ม พุพองขึ้นมา ทำให้ระดับน้ำตาลในเลือดสูง ต้องเลือกในการรับประทาน และต้องควบคุมปริมาณให้อยู่ในภาวะพอเหมาะ น้อยไปทำให้ระดับน้ำตาลต่ำมากไปทำให้ระดับน้ำตาลสูงเกินไป ไม่ได้รับประทานอาหารที่ชอบ ทำให้รับประทานได้น้อย ดังคำกล่าวที่ว่า

"จะกินก็ลำบาก ก็จะมีพุพองขึ้นมาอีก กินมากแผลก็เยิ้ม ติดเชื้อ ลามลำบาก แผลรุนแรง.... ก็คิดน้อยใจ จะกินของกินอะไร ต้องระวัง กินมากไปก็ไม่ดี ประเดี๋ยวพุพองลาม กินโน่นกินนี่ก็ไม่ดี กินมากแผลก็เยิ้ม" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี มีประวัติการเป็นแผลซ้ำมากกว่า 2 ครั้ง และครั้งนี้เป็นแผลมาได้ 2 ปี)

"...ทุกข์ทรมานกับโรค อยากจะกินอะไรก็กินไม่ได้ มันไม่เต็มที่" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย เป็นแผลรักษาอยู่ 2 เดือน)

"มี คุณอาหารบ้าง คุณเข็มหน่อย แผลถ้าน้ำตาลขึ้นสูงโอกาสหายยาก" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย ระยะเวลาการรักษาตัว ปีกว่า ปัจจุบันโดนตัดขา)

"ห่วงในเรื่องเราต้องดูแล ไม่ใช่เราจะปล่อย เพื่อให้แผลเราหาย ไม่ใช่เป็นมากกว่านี้ ไม่ใช่ให้เราชะลอ ให้ดีกว่าเก่า ให้อาย ต้องพยายามรักษาตัว ทานอาหารก็ต้องพยายาม ไม่ทานเยอะ ไม่ทานอาหารที่แสดง ต้องระวังมากๆ หวานที่ทานไม่ได้ ก็ทานนิด พยายามอด ผลไม้ก็ยั้งหวาน" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 58 ปี มีประวัติเป็นเบาหวาน 10 ปี แผลที่เท้าครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 เวลาการเป็น 1 เดือน มีแผลที่เท้าซ้ายขนาด 7*4*1ซ.ม. จากการทำมีประสพการณ์การเป็นแผลมาก่อน ต้องรักษาตัวในโรงพยาบาลถึง 80 วัน ทำให้รับรู้ว่า การควบคุมอาหารมีผลต่อการหายของแผล ทั้งที่อยากกิน ก็กินไม่ได้อย่างที่ใจคิดอยาก ต้องทานอาหารที่พอประมาณ ไม่ทานอาหารที่แสดง เช่น ของหวาน ผลไม้ที่มีรสหวาน ถ้าการควบคุมอาหารที่ดี จะทำให้แผลดีขึ้น ถ้าทานของหวาน แผลจะแย่งลง จากแผลที่แห้งจะแฉะ)

"...ไม่สามารถที่จะกินของหวานอร่อย ตัดใจได้เลย กินที่เค้าทำมาให้ อร่อยไม่อร่อยก็ต้องกิน เคยไปกินร้านอาหารก็ต้องตัดใจ...อาหารที่ให้มาก็ไม่อยู่ในสเปคที่เคยกิน เคยผัดไฉ่โหนดไฉ่นี้ [ทำกับข้าว] มาแต่ต้มจืดๆ ผัดก็ผัดไปเลย หลังๆบางคนไม่ทานเลย" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 56 ปี อาชีพ แม่บ้าน มีประวัติเป็นเบาหวาน 20 ปี เป็นแผลจากโดนแมวกัด รักษาตัวมา 4 เดือน การควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดคุมไม่ได้ มีแผลที่ขาขวาขนาด 5*5*3ซ.ม. แผลยังมีสิ่งขับหลังค่อนข้างมาก ก่อนเป็นแผล มีอาชีพเป็นแม่บ้าน ทำอาหาร ให้ครอบครัวรับประทานทุกวัน รสชาติอาหารจะกลมกล่อม มีหลายรูปแบบ แต่เมื่อมาเป็นแผลเบาหวานที่เท้า ต้องมานอนรักษาตัวในโรงพยาบาล อาหารที่รับประทานในโรงพยาบาลเป็นอาหารลดมัน ทำให้รู้สึกไม่ถูกปาก แต่ก็ต้องรับประทาน อยากกินของหวาน ก็ต้องตัดใจ ตอนอยู่บ้านอาหารที่ทำเอง จะเป็นจำพวกผัด ไม่ผัดไม่จืดเกินไป แต่บางที่อยากกินอาหารที่ชอบ ซื้อมารับประทานทำให้ระดับน้ำตาลขึ้นสูง ก็ต้องงดไป จะทำให้แผลแย่ลง)

4.4 มีภาวะกับการดูแลแผลเรื้อรัง

ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ทำให้ต้องมีภาวะกับการดูแลแผลเรื้อรัง ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่า การมีแผลเบาหวานนั้น แผลทั้งมีกลิ่นเหม็น มีสิ่งขับหลังค่อนข้างมาก ซึมออกมา นอกผ้าพันแผล ทำให้ต้องเป็นภาระในการทำแผล ทั้งค่าใช้จ่ายในการซื้ออุปกรณ์ทำแผล และการที่ต้องทำแผลเอง ทำให้เกิดความกลัวแผลจะติดเชื้อได้ และต้องระวังไม่ให้แผลถูกน้ำ ดังคำกล่าว

"ก็ซื้อมาล้างเองที่บ้าน ไปตามร้านก็ไม่ไหว 50-60 บาท บางทีก็เป็น 100 บาท ล้างแค่นี้เราก็ไม่มีตั้งค์ งานก็ไม่ทำ ขอเงินแม่ไปจ่ายก็ไม่ไหว ก็ซื้อของมาล้างเอง ไป ร.พ. ก็ขอเขามา น้ำเกลือ แอลกอฮอล์ มาล้างเอง...บางที่ก็กลัวติดเชื้อเหมือนกัน" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี มีแผลที่นิ้วโป้งเท้า ขนาด 2*2 ซ.ม.เป็นแผลที่เรื้อรังยาวนานเกือบ 2 ปี)

"เราก็ใส่ยา ล้างแผล ซื้อยามาล้างแผล มันละก็รอบไปธุระที่ไหนมา กลับมาก็ทำความสะอาดแล้ว...มันแฉะไหลเยอะ" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 58 ปี อาชีพรับจ้าง มีแผลที่เท้าซ้าย ขนาด 7*4*1ซ.ม.)

"เรารักษาความสะอาด เราก็เอาอุปกรณ์ไปทำที่ทำงานด้วย บางวันก็เปลี่ยน 2 หน...เราเปลี่ยนเพราะหนองซิมหนองมันแตก ผ้ามาเปียกแฉะ...พวกพลาสติก เพื่อมันหลุด ยา เบตาดีน แอกอฮอล์ น้ำเกลือ ทำเอง ไม่มีใครอยู่ แฟนทำไม่เป็น" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 59 ปี มีแผลที่นิ้วโป้งเท้า ขนาด 3*1.5ซ.ม.)

นอกจากมีภาวะด้านค่าใช้จ่าย การทำแผลแล้ว ยังต้องระวังไม่ให้แผลถูกน้ำ เมื่อแผลโดนน้ำ จะเกิดการเปื่อยยุ่ย ซีด แผลจะหายยาก

"อาบน้ำก็ลำบาก ที่จะล้มน้ำ ไม่ล้มน้ำ ธรรมชาติเขาออกเป็นแผลอย่าโดนน้ำ แผลจะยิ่งเปื่อย แห้ง ซีด หายยาก" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 48 ปี มีแผลที่นิ้วโป้งเท้า)

"แผลเบาหวาน เป็นแล้วรักษาลำบาก ต้องดูแลรักษาตัว ความสะอาด ลำบากทุกอย่าง ทั้งอาบน้ำ สารพัดแหละ กลัวจะโดนน้ำ...." (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 59 ปี)

"อาบน้ำ...อย่าให้โดนน้ำ ถ้าโดนน้ำจะอักเสบ" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 59 ปี)

ยังมีผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่ง กล่าวว่า ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ทำให้ลำบากในการอาบน้ำ ทำให้ไม่ได้อาบน้ำ ส่งผลต่อทางด้านจิตวิญญาณ ทำให้ไม่ได้ไปทำละหมาด เนื่องจากการทำมาดต้องมีการชำระล้างร่างกายให้สะอาด ก่อนที่จะปฏิบัติ "หลักอิสลามเขา ก็เราอาบน้ำไม่ได้ ก็ทำหลักอิสลามไม่ได้ ทำพิธี 5 เวลา ก็ไม่ได้ เพราะว่าโดนน้ำก็ไม่ได้" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 54 ปี นับถือศาสนาอิสลาม)

ก็ยังมีกรปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอื่นๆ เช่น การซักผ้า ล้างขูดนม ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า การซักผ้า ล้างขูดนม การแต่งตัว ทำให้แผลโดนน้ำได้ เกิดการเปื่อยยุ่ย ดังคำกล่าวว่า

"อย่างงานบ้าน[ซักผ้า] เคยทำได้เราก็ไม่กล้าทำ[กลัวโดนน้ำ] พอตอนหลังเราทำไม่ได้" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง)

"ก็ไม่ได้ซักผ้า....ตั้งแต่มีแผล ก็จะไม่ให้โดนน้ำ เพราะจะทำให้เปื่อยง่าย เรื้อรังง่าย อาบน้ำ.. ถ้าไม่จำเป็นก็เช็ดตัวเอา....ต่างกันมากเลย ไม่มีแผลดีกว่าหลายอย่าง การงานไม่ได้ทำเพราะไม่ให้โดนน้ำเลย เพราะโดนน้ำหน่อยเดี๋ยวมันจะเปื่อยรับจ้างซักผ้า ...ก็ไม่ได้ ล้างจานก็ไม่ได้ ล้างนมลูกก็ล้างไม่ได้ต้องให้คนอื่นเขาล้าง ต้องอยู่เฉยๆ แฟนทำคนเดียว" (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง)

ประเด็นที่ 5 การปรับตัวกับความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง

จะเห็นได้ว่าจากประสบการณ์ความเจ็บป่วยของผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ส่งผลทำให้เคลื่อนที่ลำบาก นอนไม่หลับ กินไม่ได้ขอยังใจ มีภาวะกับการดูแลแผลเรื้อรัง ทำให้เกิดความรู้สึกกลัว เครียด ชีวิตไม่มีค่า เป็นภาระของผู้อื่น ผู้ที่มีความเจ็บป่วยเหล่านี้มีการปรับตัว กับความเจ็บป่วยดังนี้

5.1 ทำใจยอมรับ

การทำใจยอมรับ ต้องตัดสิ่งที่รบกวนจิตใจ ตัดกังวลยอมรับสิ่งที่เกิดขึ้น และรู้จักปล่อยวาง ไม่คิดอะไร เพื่อให้จิตสงบ ดังคำพูดต่อไปนี้

“ทุกวันที่ทำใจ ไม่คิดอะไร อยากรจะกินอะไรก็กิน แต่ก็กินพอประมาณ ไม่ใช่กินตามปาก อยากรจะเที่ยว ก็ตามสบายของเรา คิดว่าก็รอวันตาย อยู่นานหรือ...ก็ไม่มีอะไรครับ ตอนนั้นก็ปลงแล้ว ตามกาลเวลา ตอนไปก็อย่าทรมานแล้วกัน หลับไปไม่ต้องตื่น” (ผู้ให้ข้อมูลชาย นับถือศาสนาพุทธ)

“ก็ยอมรับสภาพ แต่แรกๆก็เป็นถึงขนาดนี้เลยหรือ แคเราปวดขาแค่เนี่ย เป็นถึงขนาดนี้เลย” (ผู้ให้ข้อมูลชาย นับถือศาสนาพุทธ)

“ก็ต้องปลงทำอะไรไม่ได้เลย อย่างเนี่ยเวลาลูกนั่งใจจะสั้น มันเหมือนมีโรคอะไรมาแทรก บางทีมันก็หิวๆ แต่นอนนานๆ ลูกขึ้นมาก็ไม่ดีเหมือนกัน ก็ลงนอน ใจพยายามจะลุกเดิน” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง นับถือศาสนาพุทธ)

ผู้ให้ข้อมูลบางคนใช้การทำใจยอมรับ โดยการ เห็นความเจ็บป่วย จนเคยชิน จึงทำให้ทำใจได้ “จิตใจก็ธรรมดาแล้ว ตอนแรกเป็นเบาหวานก็เบื่อหน่าย พอเป็นแล้วไป หาทุกเดือน เราคิดว่าโรคเบาหวานเป็นกันเยอะ เราก็ทำใจได้...อะไรเกิดก็ต้องเกิด ตอนนี้อยู่ในมือหมอแล้วอะไรจะเกิดก็เกิด” (ผู้ให้ข้อมูลชาย นับถือศาสนาอิสลาม)

“อย่างแรกก็กลัว เห็นแผล เพราะว่าแผลผ่าห้ามองไม่เห็นหรือ จะเห็นเอ็น ที่ยึดติดกับนิ้ว เห็นแรกๆก็กลัว แต่ตอนนี้เห็นทุกวันก็เฉย ” (ผู้ให้ข้อมูลชาย นับถือศาสนาพุทธ)

นอกจากนี้ยังมีการทำใจยอมรับ โดยการคิดว่า อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด ยอมรับ และความเชื่อมั่นในการรักษา และความใส่ใจของบุคลากรทางการแพทย์ ดังคำกล่าวที่ว่า

“อะไรเกิดก็ต้องเกิด ตอนนี้อยู่ในมือหมอแล้วอะไรจะเกิดก็เกิด อยู่ในโรงพยาบาล การที่ดีขึ้น เพราะว่าหมอ พยาบาล ใส่ใจ” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 54 ปี นับถือศาสนาอิสลาม เป็นเบาหวานมา 10 ปี รักษาแผลที่เท้าอยู่ 4 เดือน มีแผลที่เท้าขวาขนาด 8*8*2 ซม. เริ่มแรกจากแผลเป็นตุ่มบวม รักษาที่คลินิก รักษา 10 วัน เดินไม่ได้ ปวด มีหนองบวมทำใจ จึงไปโรงพยาบาล

แพทย์จึงทำการผ่าตัด รักษาจนอาการต่างๆ ทั้งเรื่องอาการเหนื่อย ท้องยุบบวม รวมถึงแผลแคบลง มีจิตใจดีขึ้น คิดว่าอะไรจะเกิดก็เกิด อยู่ในความดูแลของแพทย์ พยาบาล ตอนนี่แผลที่เท้าก็ดีขึ้น)

“อะไรจะเป็นก็เป็นไป” (ผู้ให้ข้อมูลชาย นั้บถือศาสนาพุทธ)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลบางส่วนจะบอกว่าการทำใจยอมรับ กับความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น แต่ก็มีบางส่วนในสังคมไทย ที่นับถือศาสนาพุทธ การปรับตัวโดยการโดยการสวดมนต์ ภาวนา ทำบุญ ตักบาตร เพื่อจิตใจสบายขึ้น และจะได้บรรเทาเบาบางกับความเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ คำพูดต่อไปนี้

“การที่เราอธิษฐาน พระท่านบอกว่า กรรมของเราต้องเกิดจากกรรม การที่เราจะอธิษฐานอะไร ก็ได้แค่เบา ผ่อนหนักเป็นเบาอย่างผมตัดผมแล้ว ผมก็ยังมีโอกาส บุญกุศลคงจะช่วยเรา มาเจอ ร.พ....ผมก็ไม่ต้องตัดนิ้ว เราก็บอกท่าน แสดงว่าเรามีกรรม เราก็สบายใจ ถ้าเราไม่สวดมนต์ ต้องตัดไป คนธรรมดาไม่ได้ใส่ใจก็โดนไป กรรมตัวนี้ เราก็ทำบุญใส่บาตร ให้เขาไป เจ้ากรรมนายเวรเบาหวาน ลูกอย่างนั้นอย่างนี้ ใส่บาตรไป มันก็ผ่อนหนักเป็นเบา หมั่นสวดมนต์ภาวนาทุกวัน ก็ดีขึ้น นั่งสงบสติอารมณ์วันละชั่วโมง 2 ชั่วโมง เย็นๆหลังจากสวดมนต์อย่างน้อยครึ่งชั่วโมง” (ผู้ให้ข้อมูลชาย นั้บถือศาสนาพุทธ)

“ปล่อยวางบ้าง ไม่คิด หลับไปก็ลืมไป...ธรรมะก็มีสวดมนต์ภาวนา นอนๆทานยากก็หลับไป ตื่นมาก็อีกวันแล้ว จะว่าไม่กังวล ไม่ซีเรียสมันก็มี คนเราไม่ใช่เหมือนไม่เป็นอะไร” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 58 ปี) “หลานเขาก็มาดูบ้าง มาเยี่ยม และอ่านหนังสือสวดมนต์บ้าง ฟังธรรม ฟังเพลง ก็จะฟังเวลาออกกำลังกาย ...ลูกชายไปดูพระเก่งๆ บอกว่าต้องทำบุญด้วยยา ก็ไปทำบุญด้วยยา แก้กกรรม ทำสารพัด ชื่อจิวรหม่ให้องค์พระใหม่ ถวายเงินเลี้ยงเณร ก็ได้แค่สบายใจ แต่ก็ไม่ได้เห็นผลบุญ แต่เพื่อความสบายใจลูกให้ตั้งค้มาก็เก็บไว้ทำบุญ” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 59 ปี)

“อาตมาจะนั่งสมาธิ นั่งกรรมฐาน เพื่อให้จิตไม่เครียดไม่กังวล” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี เป็นพระ)

“ก็ใช้ชีวิตตามปกติ จะพยายามทำใจได้ เห็นคนตัดขามาเยอะ หนักกว่าเรา บางทีตัดสองข้างคู่เลย ใหม่ๆก็กลัว คงเดินไม่ได้....ก็มีบ้าง ฟัง[ธรรมะ] ทางทีวี” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี มีประวัติตัดขาไปหนึ่งข้าง)

5.2 เชื้อฟังคำแนะนำ

ผลกระทบต่อความเจ็บป่วยของผู้ที่มีแผลเบาหวานเรื้อรัง โดยรู้สึกกลัวว่าแผลจะลุกลามรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ และโอกาสที่จะโดนตัดขา จะควบคุมแผลไม่ให้ลุกลามได้ ต้องมีการปฏิบัติตัวที่ดี เชื้อฟังคำแนะนำ ต่างๆ ทั้งด้านอาหาร การออกกำลังกาย การดูแลแผล การเลือกรองเท้า การดูแลความสะอาดของเท้า ผลที่ตามมาคือแผลดีขึ้น และความกลัวลงได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

"[หมอหรือพยาบาลบอกว่า] ก็ต้องรักษาแผลดีๆ อย่าเดินมาก ต้องใส่รองเท้า ต้องคลุมเท้าไม่ให้แผลนั้นเท้า โผล่ออกมา รองเท้าต้องตากแดด บางทีก็ใส่แป้นเพื่อดับกลิ่น เท้าเบาหวาน จะขา จะไปเตะโน่นเตะนี่ จะเป็นแผลหายยาก การทำแผลแรงๆจะได้เอาที่เน่าๆออก กินอาหารไม่ควบคุม แผลก็จะติดเชื้อร้ายลามไป ก็ต้องโดนตัดขา" (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี มีประวัติเป็นแผลเป็นๆหายๆ 8 ปี)

"คือตอนนี้ผมจะฟังหมออย่างเดียว เชื้อหมออย่างเดียว ผลจากนั้นมันดี ก็จะไม่เน้นจากหมอมากกว่า เขาแนะนำหรือพยาบาลก็จะฟังเขามากกว่า" (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย อายุ 43 ปี มีประวัติการเป็นเบาหวานมา 4 ปี รักษาแผลที่เท้ามาได้ 1 เดือนกว่า มีแผลที่เท้าขวา ขนาด 10*8*2 ซม. โดยอาการที่เป็นมาคือปวดเจ็บขามาก จนมาโรงพยาบาล ขาเริ่มแดง บวม คล้ำ จนดำ จนแพทย์ต้องทำการผ่าตัด มีการอักเสบข้างใน ทำให้แผลใหญ่ขนาด 12*10*3 ซม. แพทย์ พยาบาลจะ ทำแผลให้ทุกวัน มีการตัดเนื้อตายเป็นบางวัน พร้อมทั้งให้คำแนะนำต่างๆ ทั้งการกินอาหาร การออกกำลังกาย การทำแผลด้วยความเอาใจใส่ ทำให้แผลดีขึ้น ระดับน้ำตาลในเลือดควบคุมได้ จึงมีความคิดที่แผลหายได้ จากหมอมหาวิทยาลัย การที่เชื้อฟังแพทย์ พยาบาล จะช่วยให้ การควบคุมระดับน้ำตาลได้ดี แผลหายหายเร็วยิ่งขึ้น)

"ที่นี้เป็นอะไรนิดหน่อยก็มาช่วยกันดี ก็มันใจด้วย เชื้อมันหมอ..แต่เดี๋ยวนี้เป็นอะไรก็กลัว ก็ปฏิบัติตัวตามหมอแนะนำ" (ผู้ให้ข้อมูลชาย นับถือศาสนาอิสลาม มีแผลที่เท้าขวา ขนาด 8*8*2 ซม.)

"เหมือนเป็นกังวลที่ต้องคอยดูแล ให้มากกว่าปกติ เพราะคุณหมอ คุณพยาบาลบอกต้องดูแลอย่างดี ยิ่งกว่าใบหน้า ต้องระวังทุกอย่าง" (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 58 ปี)

"ก็ดูแลระวัง หมอพยาบาลจะบอกให้ระวังดูนิ้วแม่ให้ดี ลูกๆก็จะเช็ดขา เช็ดแผลให้ แล้วก็ นวดมือเส้นมันยึดแข็ง จากน้ำเกลือเจาะจนไม่มีเส้นหายาก ให้เลือดเส้นก็เสียง่าย บางคนก็สามที พรุนหมดแล้วเรื่องอาหารการกิน" (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 59 ปี มีแผลที่ฝ่าเท้า ขนาด 3*3*1 ซม.)

“อาจจะหาย พยายามคุม ฉีดยา กินยา ตามหมอสั่งไม่เคยขาดเลย” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี เคยมีประวัติเป็นแผลและโดนตัดขา)

นอกจากการเชื่อตามคำแนะนำและความเชื่อต่อการรักษา ส่งผลต่อแผลหาย แล้ว ยังทำให้ความกลัวลดลงได้ ดังคำกล่าวที่ว่า

“เพราะว่าจากการรักษาของหมอ กับเราควบคุมน้ำตาลในเลือด ถ้าสูงไปแผลจะหายช้า แต่เราก็ควบคุมได้ ในเกณฑ์ที่เขาพอใจ ก็จะปฏิบัติตัวให้ดีที่สุด ก็จะทำให้ความกลัวลดลงได้” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 43 ปี)

5.3 หาทางอยู่กับแผล

จากผลกระทบที่เกิดขึ้น ทำให้การเคลื่อนไหวลำบาก นอนไม่หลับ กินไม่ได้อย่างใจ มีภาวะที่ต้องดูแลแผล ซึ่งเกิดจากการที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่กระทบต่อตนเองของผู้ป่วย เบาหวาน ฉะนั้นการที่จะปรับตัวให้ได้กับสิ่งนั้น สิ่งแรกที่จะควรปฏิบัติก็คือ หาทางอยู่กับแผลต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น

5.3.1 หาวิธีช่วยเดินนั่ง การมีแผลที่เท้าซึ่งส่งผลให้เดินเซ ทรงตัวไม่ดี จึงมีการหาอุปกรณ์ช่วย จึงมีการใช้อุปกรณ์ช่วยเหลือในการเดิน โดยผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่า

“กลัวเซกลัวล้ม ก็จะใช้ที่ช่วยเดิน เขาให้มา ก็กะแผลใช้ข้างเดียว สี่ห้าก้าวเพราะไม่เคยออกไปไหนเลยนอกจากเวลาถ่ายอย่างเดียว” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 43 ปี)

“ก็ใช้ไม้เท้า 2 อัน.....การมีแผลที่เท้า ถ้าเหยียบมากมันก็อักเสบ ทำให้แผลไม่หาย ก็ค่อยๆ เดิน เพราะหนูเป็นคนเดินไว เดินไวมากแผลก็จะช้า” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 35 ปี)

“มันปวดที่เส้น ที่แรกก็เดินตรงๆ แต่เข่ามันอ และพอดีปวดมัน จะตรงเส้น โดยเดินเขย่ง และมีจุดบอก [ที่ช่วยเดิน (Walker)] ที่เดินแบบสี่ขาเวลาเข้าห้องน้ำ แต่ไม่ค่อยเดินไปไหน มันปวด ก้นนอน” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 45 ปี)

“ก็จะใช้ไม้เท้าช่วย ถ้าไม่ใช้ไม้เท้ามันจะล้ม เซ” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี)

5.3.2 ระวังไม่ให้แผลโดนน้ำ

เมื่อผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง ทำให้อาบน้ำลำบาก เพราะกลัวแผลโดนน้ำ จึงต้องมีการปรับตัวกับแผลเบาหวานให้ได้ โดยมีวิธีการที่จะป้องกันแผลโดนน้ำโดยการหาวส์ปิดกันน้ำ หาก่ออื้นั่ง และการวางขา โดยการช่วยตนเอง ดังผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่า

“อาบน้ำก็ลำบาก ต้องยกขา ที่บ้านไม่มีฝักบัว ตักน้ำในตุ่ม ต้องเอาขาวางบนเก้าอี้ ปากตุ่มบ้าง เขย่งๆขาเดียว ตักอาบบ้าง ที่จะล้มบ้าง ไม่ล้มบ้าง..บางทีก็เอาถุงพลาสติก แล้วเอายางรัดไว้” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี)

“ขาเนี่ยก็จะพันถุงพลาสติก เอาสก็อตเทป ขอจากพยาบาล เอามาพันทับอีกที แล้วจะเอาผ้าคลุมแผลอีกที ไม่โดนน้ำไม่เปียก นั่งเอา...ก็มีเก้าอี้ และจะใช้เก้าอี้ที่คุดนั่ง ไว้ข้างนอก พาดขาวางไว้ ยืนไม่ได้” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 43 ปี)

“เอาพลาสติกรัด พลาสติกซื้อเป็นโหลๆ ไม่ให้น้ำเข้า” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี)

“บางทีไปไหนก็ต้องพกถุงพลาสติกกันฝน พกเยอะๆเวลาฝนตกต้องรีบสวม ขึ้นแท็กซี่กลับบ้าน เราจะไปเดินลุยน้ำเหมือนคนปกติไม่ได้หรอก...อาบน้ำน้อยลง สวมถุง เอาเก้าอี้นั่งวางขาสูงๆ กลัวน้ำไหลใส่ อย่างเวลาสระผมต้องไปข้างหลัง ไม่กล้าให้น้ำลงมาข้างหน้า รีบๆอาบให้เสร็จเร็วๆ...สวมถุงหลายๆชั้น จะไปเดินลุยเหมือนคนอื่น ต้องหิ้วถุงเยอะๆใครจะบอกหิ้วอะไรเยอะแยะ ใครจะไปรู้ของใช้ประจำตัวของเรา” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 56 ปี)

“อาบน้ำลูกจะอาบให้ มีถุงพลาสติกครอบ เอาผ้าพันไม่ให้โดนน้ำ ผ้าที่เราถอด เพื่อไม่ให้น้ำกระเด็น ทำอย่างนี้เป็นปี อาบน้ำทุกวัน เมื่อบานลูกซื้อเก้าอี้นั่งให้ เก้าอี้โรงพยาบาล[โรงพยาบาล] เจ็บขาไม่ให้โดนน้ำ ก็เอาถังรองขา ยึดขาไป ไม่ให้โดนน้ำเลย” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 59 ปี มีประวัติถูกตัดขาข้างหนึ่ง อีกข้างเป็นแผลเรื้อรังปีกว่า)

“แล้วขาพาดถึงอาบ เอาเก้าอี้นั่ง อาบระวังหน่อย” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 45 ปี)

“อาบน้ำก็จะเอาถุงพลาสติกใหม่ใหญ่พัน เอาเก้าอี้นั่งใช้ฝักบัวฉีด เอาขาพาดเก้าอี้ อีกตัวอาบทุกวัน ถุงผูกให้แน่น” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี)

“อาบน้ำได้ เอาถุงพลาสติกคลุมແຂล ยางรัด ไม่กลัวແຂลโดนน้ำ เพราะเอาถุงมือของโรงพยาบาล[โรงพยาบาล] มาใส่ แล้วเอาถุงพลาสติกใหญ่ หุ้มสองชั้น ยางรัด” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี)

5.3.3 พยายามนอนให้หลับ

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในผู้ที่มีແຂลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง ทำให้ไม่เป็นอันนอน จากการปวดແຂล เครียดชีวิตที่ตงงาน เป็นภาระผู้อื่น ต้องปรับตัวให้ได้กับปัญหาที่เกิดขึ้น หาวิธีช่วยตนเองโดย พยายามนอนให้หลับ โดยผู้ให้ข้อมูลแก้ปัญหโดยการ การฟังพระ สวดมนต์ ดังคำกล่าวว่

“ก็ฟัง บางทีนอนไม่หลับก็เปิดพระ นอนไม่ได้เพราะมันปวด ก็ฟังไปเรื่อย ก็มีสวดมนต์ทุกวัน หนูเป็นคนถ้าไปทำงาน ก็จะไหว้พระ จะไปถือศีลไม่มีเวลา ช่วงเป็นແຂลก็ได้ทำ บางทีนอนไม่หลับ ก็สวดท่อง แป็บเดียว ก็อธิษฐานขอให้ແຂลหาย ให้ทำกินได้ อะไรได้ ถ้าไม่ปวดไม่มีปัญหา เราก็จะเดินได้ ไปไหนได้ มันปวด” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 45 ปี นับถือศาสนาพุทธ)

นอกจากนี้ ยังมีการปรับตัวกับการไม่เป็นอันนอน โดยการใช้นอนหลับ ดังคำกล่าวว่ “เครียด นอนไม่หลับ บางทีนอนหลับจะซ้อเยอะๆ ร้าก็ไม่ขาย ที่ ร.พ. ให้ไป 10 เมตร บางทีก็กิน ที่ 10 เมตร ตื่นมากก็เย็นเลย หมดเลย กินแค่เม็ดเดียวมันไม่หลับ นอนหัวค่ำแต่ไปหลับตอนตีห้า อยากจะกินให้หลับไปเดี๋ยวนั้นเลย” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี)

“แต่บางทีนอนไม่หลับแต่เขาหลับกันหมด มันทຸນทຸราย ก็บอกหมอเอายานอนหลับให้ เม็ดหนึ่ง ก็ดีเข้ามาก็ตื่น เซ็ดเนื้อเซ็ดตัว” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 56 ปี)

“ก็ฟัง บางทีนอนไม่หลับก็เปิดพระ[เทพธรรมะ] นอนไม่ได้เพราะมันปวด ก็ฟังไปเรื่อย ก็มี สวดมนต์ทุกวัน หนูเป็นคนถ้าไปทำงาน ก็จะไหว้พระ จะไปถือศีลไม่มีเวลา ช่วงเป็นແຂลก็ได้ทำ บางทีนอนไม่หลับก็สวดท่อง แป็บเดียว ก็อธิษฐานขอให้ແຂลหาย ให้ทำกินได้ อะไรได้ ถ้าไม่ปวด ไม่มีปัญหา เราก็จะเดินได้ ไปไหนได้ มันปวด” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 45 ปี)

5.3.4 ต้องคุมต้องงดอาหาร

ผู้ที่มีແຂลเบาหวานที่เท้า ถ้าดูแลตนเองไม่ดี ในเรื่องการรับประทาน ทำให้ระดับน้ำตาลใน เลือดสูง ส่งผลให้หายช้า ฉะนั้นการที่มีແຂลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง ทำให้รู้สึกอยากกินก็กินไม่ได้ แต่ เราต้องปรับตัวเองกับการรับประทานอาหาร งดแอลกอฮอล์ เพื่อที่ແຂลหายเร็วขึ้น ดังคำกล่าวว่

“เมื่อเป็นแผลอย่างนี้มันใจ ให้รักษา น้ำตาลต้องคุม การที่เป็นจะทำให้ไม่ได้ออกไป พบปะผู้คน ไม่ระวังเรื่องกิน อยากกินตามใจปาก กินเก่งมาก แต่ก่อนกินซาโออิชิ ดี กินแล้วจะล้าง ล้างได้เป็นความเชื่อของเขา” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 54 ปี)

“ไม่ทานข้าวเยอะ พอประมาณ ชักสองทัพพี กับกินจืดๆ ไม่มีเค็ม ให้อาหารเสริมกิน อาหารพวกสไปรท์ เขาไม่ให้เรากิน ถ้าจะกินให้กินซีโรไม่มีน้ำตาล ตอนนี้เราก็ดูน้ำตาลได้ดี” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย เป็นแผลรักษาอยู่ 2 เดือน)

“ก็เลือกกิน อย่างปลาเค็ม ก็ต้องงดไป กลัวแผลเน่า ก็ไม่กล้ากิน แต่กลัวไม่เป็นไร แคลอรีเยอะไม่เป็นไรแค่ใบเดียว ” (ผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อาชีพแม่บ้าน)

“คือพยายามหลีกเลี่ยงของหวาน แต่ไม่มีน้ำตาลเลยก็แยเหมือนกัน หมอบอกอย่ากิน มาก...พวกผัก จืดๆ ผลไม้อย่าหวานมาก ไม่ค่อยมีน้ำตาลพวกฝรั่ง แล้วกินปลาที่มีแคลเซียม ให้ กินไข่ต้ม มันจะสมานแผล เนื้อมันจะออก ไปนอนโรงพยาบาล[โรงพยาบาล]หมอให้กินไข่วันละสาม ฟอง” (ผู้ให้ข้อมูล เพศชาย เป็นพระ)

ผู้ให้ข้อมูลบางรายกล่าวว่า ปรับเรื่องการรับประทานโดยงดการดื่มแอลกอฮอล์

“อันไหนที่กินได้ก็กิน เหล้าไม่กินไปเลย” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี)

“...อย่างหมอบอกไม่ให้กินเหล้า ผมก็กินเบียร์แทน อย่างอื่นก็ไม่มี อะไรแต่เดี๋ยวนี้ไม่กิน แล้ว เพราะเดี๋ยวก็เป็นอีก” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 56 ปี)

5.3.5 อยู่กับแผลต้องดูแลแผล

การมีแผลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง ส่งผลกระทบต่อชีวิตที่เราจะอยู่ให้ได้กับความเจ็บป่วยเรื้อรัง เมื่อมีแผล ต้องระวังไม่ให้ลุกลาม ต้องคอยระวังและดูแลแผลเป็นอย่างดี

1. ระวังไม่ให้เป็นมากขึ้น เมื่อมีแผลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง ส่งผลต่อการทำกิจวัตรประจำวัน การเดิน มีผลต่อการทำให้แผลซ้ำ แผลใหญ่ขึ้น จึงต้องปรับการเดินให้ช้าลงและน้อยลง ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูล

“บางทีก็เดินไป แต่บางที่เป็นที่เท้า ก็ไม่อยากเดินมากๆ แผลก็ซ้ำ ยิ่งไปกดแผลใหญ่ ยิ่งปรับใหญ่” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี)

"การมีแผลที่เท้า ถ้าเหยียบมากมันก็อักเสบ ทำให้แผลไม่หาย ก็ค่อยๆเดิน เพราะหนูเป็นคนเดินไว เดินไวมากแผลก็จะช้า" (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 35 ปี)

"เราต้องระวังมากกว่าเก่า จะไปเดินฉับๆๆกว่าที่ไม่มีแผลไม่ได้ เราต้องรู้ว่าตัวเรามีแผล" (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 58 ปี)

อย่างไรก็ตามเมื่อมีแผลเกิดขึ้น แล้วกลายเป็นแผลเรื้อรัง การอยู่ให้ได้อย่างมีความสุขของผู้ที่มีแผลเบาหวานที่เท้าเรื้อรัง ก็คือการ แสวงหาแนวทางการรักษา ต่างๆ เริ่มจากการดูแลแผลด้วยตนเอง จนแผลแห้งลง หรือเจ็บปวดทรมานจึงเข้ารับการรักษาโดยแพทย์แผนปัจจุบัน แต่ขณะเดียวกันการหายของแผลเบาหวานเป็นไปอย่างช้าๆ และลักษณะแผลมีโอกาที่จะลุกลาม อาจโดนตัดขา ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานที่มีแผลที่เท้าเรื้อรัง แสวงหาการรักษาจากการบอกเล่า เพื่อที่จะดูแลแผลด้วยตนเองร่วมด้วย และถ้ายังไม่ได้ผลก็จะแสวงหาต่อไป เพื่อที่จะรักษาแผลให้หาย และไม่โดนตัดขา หรือส่วนต่างๆออกไป ดังนี้

1.1 ดูแลแผลด้วยตนเอง คือเมื่อผู้ป่วยเกิดมีบาดแผลขึ้น ก็จะพยายามที่จะรักษาด้วยตนเอง โดยแสวงหาการรักษาแบบต่างๆ ตามความเชื่อต่างๆที่ได้รับ เช่น การใช้เกลือ การใช้ยาแก้อักเสบใส่ในแผล การใช้ไฮโดรเจนไซด์แผล การนวด ยาพระต่างๆ ซึ่งจะช่วยบรรเทาอาการได้บ้าง แต่ไม่หาย และอาจทำให้แผลแห้งลง ดังคำพูดผู้ให้ข้อมูลว่า

"...บางทีแม่ก็พูด แผลมีงเหม็นๆ ก็บอกทำไม่ได้แม่ เราก็ล้างให้สะอาด ก็บอกให้เอาไฮโดรเจนล้าง แล้วจะมีฟองฟู ใ้ที่ฟองฟูมันก็กัดแผลให้หายเหม็นได้" (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี)

"ได้ข่าวมาว่า สมัยก่อน ปลาเอาเกลือหมักได้ กั้นนูดได้ ก็เอาเกลือไปยัดในแผลยัดใส่แผลทุกวัน จนแผลขาวซีด แต่กลิ่นหาย แต่แผลตาย ขาวหนังด้านๆขาวๆ พูดไม่ถูก แต่ก็กลิ่นก็เบาบางลง ยัดจนแผลแห้ง ไปเลย แต่ก็ใหม่ ...ก็มี ผงวิเศษโรยลงไปบ้าง คลอแรมที่เป็น Capsule ที่กินแก้อักเสบ กินยังหาย ก็คิดว่าใส่ตรงแผลน่าจะดีกว่าก็บีบใส่ แต่ก็ไม่ค่อยหาย พอดับกลิ่นได้หน่อย" (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี)

ผู้ให้ข้อมูลบางรายแสวงหาการรักษา จากคำบอกเล่าจากผู้อื่น ทั้งที่เป็นยาสมุนไพร ยาพระ แต่ก็ไม่ทำให้ดีขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า "เคยแต่สมัยก่อน แฟนน้องสาวบอกแถวปทุมมีวัดอะไรจำไม่ได้ มียาทาแก้อาการเบาหวาน ได้มาฟรี แต่ก็ไปก็ไม่เคยเจอ ไม่ได้ ว่าจะลองไปขอเขามา เป็นยาพระ" (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี มีประวัติแผลเป็นๆหายๆ มาประมาณ 8 ปี)

“มีน้องคนที่เฝ้าบอกว่า เป็นแผลรูเท่าลูกปิงปอง แล้วกินใบยาตัวนี้ หายนะ เขาก็ไปเก็บมาให้ มาปลูก กินไม่รู้กี่เดือน ก็ไม่เห็นหายเลย แผลนิดเดียว เป็นที่หัวนิ้ว แต่เขาหาย มีอีกที่หนึ่งใช้พอกยา มีคนแนะนำ ก็บอกไม่เอาแล้ว รักษาตลอด เชื่อกันเขา” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 59 ปี มีประวัติ เป็นแผลประมาณ ปีกว่า)

“ให้แฟนหายมาให้กิน แอบเอายาแผนไทยมาให้กิน กระว่าแผลมันไม่ไหวแล้ว ก็ที่เขาล้าง แผล แล้วทายาเหลือง ไม่มียาอะไรที่จะช่วยสมานแผล แฟนก็แอบไปเอาแผนไทยมาให้กิน แต่ไม่ กิน” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 56 ปี)

ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งกล่าวว่า การดูแลแผลให้ดีขึ้น โดยการนึ่งสมาริ เพื่อจิตใจสงบ และการ รับประทานอาหาร เพื่อให้ส่งผลต่อการหายของแผล ดังคำกล่าวว่า

“เขา[พยาบาล]บอกให้ถือศีลให้เยอะๆ นึ่งสมาริ กินมะนาววันละหกลูก เพื่อที่แผลจะหาย กินกระเทียมฆ่าเชื้อวันละรายกลีบ” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 45 ปี มีประวัติเป็นแผล 2 เดือน)

โดยบ้างก็กล่าวว่า การดูแลด้วยตนเอง การนำผ้าก๊อซ หนาๆ เพื่อให้หนองออก “ก็เอา ผ้าก๊อซ ล้างเองทุกวัน หนาๆ แผลแรงๆ ให้เยื่อหนองออก แล้วเอาก๊อซปิดหนาๆ กันกลิ่นออก” (ผู้ให้ ข้อมูลชาย อายุ 48 ปี)

1.2 ใช้วิธีการรักษาแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ เมื่อมีแผลเกิดขึ้น ก็จะดูแลเอง หรือไปคลินิก แต่ถ้าแผลเบาหวาน ทำให้เจ็บปวด ทรมาน และมีการอักเสบ แผลแย่งลง ก็จะรีบไปโรงพยาบาล โดยเชื่อมั่นในการรักษาแพทย์แผนปัจจุบัน คือการที่ผู้ที่มีแผลเบาหวาน พยายามแสวงหาการรักษาด้วยการรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน เพื่อให้หายจากการเจ็บป่วยทั้งนี้ ดังคำกล่าวว่า

“เจ็บอย่างเดียว ก็...จนทรมานไม่ไหว แฟนก็เลยพามาหาหมอ พอมหาหมอ หมอเอาตัว ไว้ พอปรากฏว่าอยู่ได้ 2-3 วัน นอนโรงพยาบาล[โรงพยาบาล] ก็ปรากฏเริ่มที่จะแดง” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 43 ปี)

“ตั้งแต่เห็นแผลมันเริ่มใหญ่ หมอดหวัง รักษาที่โรงพยาบาล[โรงพยาบาล]... มาตัดที่นี้ ก็ไปทุกวัน [ทำแผล]” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี)

“เปล่าค่ะ รักษาที่บ้าน ตอนแรกไม่รู้ว่าเป็นแผล แล้วอยู่ๆลูกชายบอกว่า แม่มีน้ำอะไรไหลที่เท้า ก็มาดู เอะมันเป็นรู และมีน้ำเหลืองไหล ก็ไปหาคลินิก ก็ล้าง ๆอยู่ๆติดเชื้อจึงมาโรงพยาบาล [โรงพยาบาล]” (ผู้ให้ข้อมูลหญิง อายุ 35 ปี)

แต่การรักษาต้องใช้เวลาานาน แผลค่อนข้างหายช้า และมีโอกาสที่จะโดนตัดส่วนต่างๆของเท้าไป ผู้ให้ข้อมูลก็การดูแลแผลด้วยตนเองอาจทำให้แผลลดกลิ่น แต่แผลจะค่อยๆรุนแรงขึ้น มีการติดเชื้ออีกทั้งส่งผลกระทบต่อกระดามเนินชีวิตจิตใจ จึงทำให้ต้องไปพบแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งแพทย์จะใช้วิธีการให้ยา ตัดเนื้อตาย ทำแผล ใส่วัสดุในการส่งเสริมการหายของแผล การให้ยา เพื่อหลีกเลี่ยงการตัดขา แต่ถ้าต้องตัดบางส่วนของอวัยวะออกไป ก็จะพยายามเปลี่ยนแพทย์ เปลี่ยนโรงพยาบาล ซึ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยแผลหาย และไม่สูญเสียอวัยวะไป ดังคำพูดผู้ให้ข้อมูลว่า

“ตอนที่เป็นหนอง ข้างใน ข้างมันบวมมาก ทำให้รู้สึกกังวล ทำให้กลัวตัดขี้นขา หมอก็จะตัดอย่างเดียว แล้วก็ นิ้วนี้อาจจะไม่อยู่ ผู้เราหาหมอที่จะสู้กันได้ แฟนบอกเสียตั้งค์เท่าไหรก็ยอมไป.....ไม่รู้เรื่อง ก็ไป.....รักษาเขามีการรักษาแบบอัดไฮโดรเจน เพื่อไล่เส้นเลือด เคยไปสอบถามเขา แล้วครั้งแรกไป8000 เราไม่อยู่ร.พ.ไปเป็นครั้งๆ แผลนี้เขารับรองไม่เกิน15 ครั้งหาย...มันก็ไม่มีอะไรต้องหาทางรักษาให้ได้ วิตกกังวลมันก็วิตกกังวล มันจะรักษาได้ไหม อยู่ได้ไหม ต้องตัดหรือเปล่า มันวิตก กลัวทุกอย่าง คือหมอบอกต้องตัด ต้องหาทางเราไม่ตัด ต้องรักษาสุดความสามารถ ถ้าสุดท้ายมันอยู่ไม่ได้ ตัดก็ตัด ให้มันรู้ เอาไม่อยู่ต้องตัด แต่ต้องที่สุดไปตามที่เขาบอก” (ผู้ให้ข้อมูลชาย อายุ 59 ปี)